

TWEEMETING IMPACT TOERISME EN RECREATIE

EINDRAPPORT

Oktober 2024 | 's-Hertogenbosch
Projectnummer: G-VT-24021

Opdrachtgever:

INHOUD

1 Inleiding	3	4.3 Impact op de omgeving	42
1.1 Aanleiding, doel en vraagstelling	4	5 Sterkte- en zwakteanalyse	45
1.2 Methodische verantwoording	5	6 Bijlagen	50
1.3 Leeswijzer	7	6.1 Bijlage 1: Methodische verantwoording	51
2 Verblijfstoerisme	9	6.2 Bijlage 2: Leefstijlvinder	55
2.1 Aanbod	10	6.3 Bijlage 3: Waterrecreatie	59
2.2 Vraag	14	6.4 Bijlage 4: Ginder Input-Output Model	61
2.3 Profiel verblijfsgast	16	6.5 Bijlage 5: Bestedingsprofielen	62
2.4 Customer journey	19		
3 Dagtoerisme	22		
3.1 Aanbod	23		
3.2 Vraag	25		
3.3 Profiel dagtoerist	28		
3.4 Customer journey	31		
4 Impact toerisme en recreatie	34		
4.1 Impact op de economie	35		
4.2 Impact op de samenleving	39		

1

Inleiding

1.1 AANLEIDING, DOEL EN VRAAGSTELLING

Aanleiding

Op 1 januari 2022 zijn de gemeenten Boxmeer, Cuijk, Grave, Mill & Sint Hubert en Sint Anthonis gefuseerd tot de nieuwe gemeente Land van Cuijk. Op het gebied van toerisme werkten de vijf voormalige gemeenten die nu het Land van Cuijk vormen al jarenlang samen. Deze samenwerking kwam onder meer tot uiting in de oprichting van het Regionaal Bureau Toerisme Land van Cuijk, thans Visit Land van Cuijk geheten. Daarnaast voerden zij gezamenlijk onderzoek uit naar de economische impact van toerisme en recreatie. De meest recente meting (éénmeting) dateert uit het jaar 2017. Bij deze meting lag de nadruk op de economische betekenis van toerisme en recreatie, ofwel het aantal overnachtingen, het aantal dagbezoeken en de bijbehorende economische betekenis van deze activiteiten. Ook was er aandacht voor de achtergrondkenmerken van de bezoekers van Land van Cuijk. De gemeente had de wens een tweemeting te laten uitvoeren, over het jaar 2023. Dat niet eerder een vervolgmeting heeft plaatsgevonden, heeft te maken met de coronapandemie. De gemeente hecht bij de vervolgmeting niet alleen waarde aan de economische betekenis van toerisme en recreatie, maar ook aan de maatschappelijke betekenis.

Doel

De gemeente heeft met de tweemeting het volgende doel. Zij wil met de tweemeting inzicht verschaffen in de economische en sociaal-maatschappelijke impact van het toeristisch-recreatieve aanbod in de gemeente Land van Cuijk, en in het profiel en de customer journey van de bezoeker (in het jaar 2023), zodat ondernemers, de gemeente Land van Cuijk en Visit Land van Cuijk beter kunnen sturen op waardevol toerisme en recreatie.

Vraagstelling

Om dit doel te bereiken geeft dit onderzoek antwoord op de volgende hoofdvragen:

- › Hoe is het toeristisch-recreatief aanbod in de gemeente Land van Cuijk samengesteld?
- › Hoeveel bezoekers en overnachtingen trok de gemeente Land van Cuijk in 2023? Hoeveel waterrecreanten trok de gemeente?
- › Welk profiel heeft de bezoeker van de gemeente Land van Cuijk, en welke customer journey doorloopt de gast?
- › Wat is de economische betekenis van toerisme en recreatie in de gemeente Land van Cuijk, en welke ontwikkeling is er te zien sinds 2017?
- › Welke impact op de samenleving en omgeving hebben toerisme en recreatie in de gemeente Land van Cuijk?

1.2 METHODISCHE VERANTWOORDING

Onderzoek op hoofdlijnen

Op hoofdlijnen zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- › Het uitvoeren van een toeristische 2-meting over het jaar 2023, conform de Landelijke Recreatie & Toerisme Standaard 2030;
- › Het vertalen van de éénmeting uit 2017 naar de Landelijke Recreatie & Toerisme Standaard 2030;
- › Het analyseren en vergelijken van de éénmeting en de tweemeting;
- › Het uitvoeren van onderzoek naar het profiel en customer journey van de toeristisch-recreatieve bezoekers;
- › Het uitvoeren van onderzoek naar het aantal buitenlandse bezoekers, voornamelijk Duitse en Belgische toeristen;
- › Het uitvoeren van onderzoek naar het aantal waterrecreanten/bezoekers in de jachthavens van de gemeente;
- › Het koppelen van conclusies uit deze analyses;
- › Het uitvoeren van een sterkte- en zwakteanalyse op de volgende vier thema's: 1) het toeristisch-recreatief aanbod; 2) bezoekers: omvang en profiel, 3) customer journey, 4) impact van toerisme en recreatie.

Methodologie

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Landelijke R&T Standaard 2030. Dit betekent dat in het onderzoek aandacht is geweest voor vier thema's, die hierboven benoemd zijn. Hiervoor hebben we diverse databronnen en technieken voor dataverzameling ingezet. Ten opzichte van de eenmeting in 2017 zijn enkele wijzigingen doorgevoerd. In bijlage 1 worden de belangrijkste wijzigingen toegelicht. Deze bijlage bevat ook de gehanteerde definities.

Afbakening

Het onderzoek is afgebakend tot bezoeken van bewoners (lokaal, regionaal) en inkomende bezoekers (binnen- en buitenland). Hiermee is aandacht voor zowel toerisme als recreatie. Wat betreft het verblijfs- en dagtoerisme zijn de volgende categorieën onderscheiden:

› Verblijfstoerisme

- Hotels
- B&Bs en pensions
- Vakantiewoningen
- Campings
 - Toeristisch kamperen
 - Campers
 - Verhuuraccommodaties
 - Vaste plaatsen (jaarplaatsen en seizoensarrangementen)
- Groepsaccommodaties
- Jachthavens
 - Vaste ligplaatsen
 - Passantenplaatsen

› Dagtoerisme

- Attracties en bezienswaardigheden
- Cultuur, musea en erfgoed
- Actieve en sportieve recreatie (incl. waterrecreatie)
- Evenementen
- Routegebonden recreatie
- Recreatief winkelen
- Zakelijk dagtoerisme

Respons enquêtes

Veel van de informatie in dit rapport is achterhaald via enquêtes onder de aanbieders in de gemeente Land van Cuijk. De respons op de enquêtes (incl. telefonische interviews) was in totaal 57%, met een onderverdeling van 62% voor het verblijfstoerisme en 50% voor het dagtoerisme. Hiermee is de streefrespons behaald en is de respons vergeleken met onderzoeken van Ginder in andere regio's hoog. De respons is ook hoger dan ten tijde van de eenmeting (toen 53%).

Belangrijk is bovendien dat bijna alle grootschalige bedrijven hebben meegewerkt. Alleen de enquêtes met een volledige en bruikbare respons zijn meegeteld in bovenstaande responscijfers.

Veel van de informatie in dit rapport komt voort uit de enquêtes. Bij grafieken, tabellen en figuren waarbij geen bron vermeld staat, is de informatie afkomstig uit de digitale enquêtes.

1.3 LEESWIJZER

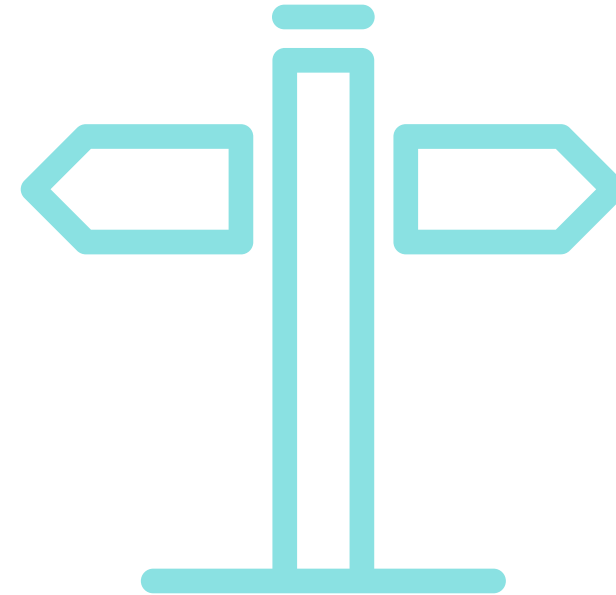
Het vervolg van deze rapportage bevat de volgende delen en hoofdstukken.

Deel A beschrijft de analyses die uitgevoerd zijn:

- › **Hoofdstuk 2** gaat in op de verblijfsrecreatie. Achtereenvolgens op het verblijfsrecreatieve aanbod, de vraag, het profiel en de customer journey van de verblijfstoerist.
- › In **hoofdstuk 3** beschrijven we de dagrecreatie in de gemeente Land van Cuijk. Ook hier gaan we eerst in op het aanbod, gevolgd door de vraag, het profiel en de customer journey van de dagtoerist.
- › In **hoofdstuk 4** wordt de impact van recreatie en toerisme besproken. Dit hoofdstuk is opgedeeld in de onderdelen economische impact, sociaal-maatschappelijke impact en ecologische impact.

Deel B (hoofdstuk 5) bevat een sterkte- en zwakteanalyse op de vier thema's: 1) het toeristisch-recreatief aanbod; 2) bezoekers: omvang en profiel, 3) customer journey, 4) impact van toerisme en recreatie.

Het laatste deel, **deel C**, bevat de bijlagen.

A

ANALYSE

2

Verblijfstoerisme

2.1 AANBOD

Samenstelling verblijfstoeristisch aanbod

Het verblijfsaanbod in de gemeente Land van Cuijk wordt onderverdeeld in de categorieën hotels, B&B's en pensions, campings, vakantiewoningen, groepsaccommodaties en jachthavens. We onderscheiden eenheden en slaappleatsen: eenheden zijn bijvoorbeeld hotelkamers, kampeerplaatsen of ligplaatsen in jachthavens, de slaappleatsen zijn gekoppeld aan deze eenheden. Bijlage A bevat een definitie van de diverse categorieën. De gemeente Land van Cuijk telt in het jaar 2023: 11 hotels, 49 B&B's/Pensions, 17 vakantiewoningen en -parken, 44 (mini)campings, 20 groepsaccommodaties en 5 jachthavens. Sommige bedrijven behoren tot meerdere categorieën.

Tabel 2.1 geeft een overzicht van het aantal eenheden en slaappleatsen in de gemeente Land van Cuijk in 2023 (plus ontwikkeling sinds 2017):

- ▶ De campings in de gemeente bieden de meeste eenheden en slaapplekken. Ten opzichte van de vorige meting is het aanbod bij deze bedrijven bovendien toegenomen, zowel de toeristische als vaste plaats. Bedrijven als Vakantiepark de Bergen en Recreatiepark 't Loo zijn dynamisch en ontwikkelden zich. Ook openden in de gemeente diverse kleinschalige campings, regelmatig gekoppeld aan (voormalige) agrarische bedrijven.
- ▶ Nieuwe ontwikkelingen zorgden ervoor dat ook het aanbod aan vakantiewoningen binnen de gemeente is toegenomen. De opening van een park van EuroParcs zorgde voor de meeste groei, ook Landal de Vers breidde uit. Het aantal slaappleatsen in deze categorie groeide met meer dan 60% en is daarmee het hardst gegroeid.
- ▶ Het Land van Cuijk biedt ook hotel- en B&B-kamers aan. Hoewel de

groei in deze sector minder groot is, is er veel dynamiek onder B&B-aanbieders. Sinds de vorige meting zijn diverse aanbieders gestopt en nieuwe gestart.

Het totale aantal eenheden in de gemeente Land van Cuijk nam sinds 2017 toe met 13%, tot ruim 4.600. Het aantal slaappleatsen nam met ongeveer 19% toe, tot bijna 19.000. Campings en jachthavens bieden ook plaats voor vaste gasten aan. De groei exclusief deze vaste plaats was respectievelijk 14% qua eenheden en 25% qua slaappleatsen.

Tabel 2.1. Samenstelling verblijfstoeristisch aanbod (incl. ontwikkeling 2017-2023)

Type bedrijf	Eenheden	Slaappleatsen	Ontwikkeling eenheden 2017-2023	Ontwikkeling slaappleatsen 2017-2023
Hotels	322	639	1%	2%
B&B's en pensions	114	229	+54%	+33%
Vakantiewoningen	383	1.998	+58%	+63%
Groepsaccommodaties	482	482	-23%	-23%
Campings (vaste plaats)	1.118	5.590	+13%	+13%
Campings (toeristisch kamperen)	1.448	7.240	+25%	+25%
Verhuuraccommodaties	128	620	+22%	+27%
Jachthavens	620	2.170	+7%	+7%
Totaal	4.612	18.982	+13%	+19%
Totaal excl. vaste plaats	2.918	11.383	+14%	+25%

Slaapplaatsen in perspectief

Tabel 2.2 plaatst de ontwikkeling van de gemeente Land van Cuijk in perspectief, door te vergelijken met enkele regio's. Hierbij maken we gebruik van de definities van het CBS en splitsen het aanbod in de categorieën hotels (hotels/pensions/jeugdaccommodaties) en verblijfsrecreatie (bestaande uit kampeerterreinen, huisjesterreinen en groepsaccommodaties). Bij de verblijfsrecreatie gaat het alleen om de toeristische plaatsen.

Uit de vergelijking komt naar voren:

- › De groei van het totale aantal slaapplaatsen (+26%) is voornamelijk een gevolg van de verblijfsrecreatie in de gemeente. Nationaal gezien is het aantal slaapplaatsen in de verblijfsrecreatie juist afgenomen, omdat tussen 2017 en 2023 diverse campings zijn omgezet naar vakantieparken (met minder eenheden en slaapplaatsen per park door extensiever grondgebruik). Dat is in alle gebieden waarmee vergeleken wordt terug te zien.
- › Qua hotels is een stabiel aantal slaapplaatsen te zien in het Land van Cuijk. Boutique Hotel de Bungelaer en Hotel Nidum openden in 2023, maar een deel van de hotelkamers werd ingezet voor de opvang van asielzoekers en een kleinschalig hotel sloot. Vergeleken met de rest van Nederland en op provinciaal niveau blijft de groei van de hotels in het Land van Cuijk enigszins achter, maar is de ontwikkeling nog wel positiever dan in bijvoorbeeld Noord-Limburg (dat een zeer volwassen regio op het gebied van verblijfstoerisme is).

Tabel 2.2 Ontwikkeling van slaapplaatsen per regio (CBS, 2017-2023)

	Land van Cuijk	Nederland	Noord-Brabant	Noord-Limburg	Achterhoek	Zuidwest-Gelderland
Verblijfsrecreatie	+27%	-3%	-5%	-1%	+4%	+1%
Hotels	+2%	+19%	+11%	-4%	+1%	+45%
Totaal	+26%	+2%	-3%	-2%	+4%	+3%

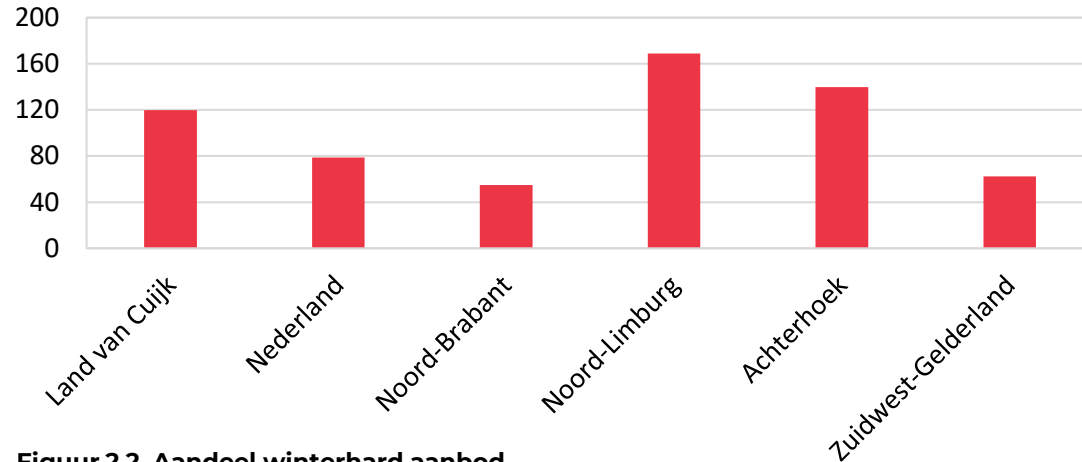
Bron:

- Enquêtes en deskresearch voor de gemeente Land van Cuijk
- CBS, Statistiek Logiesaccommodaties, gegevens over 2017 en 2023 voor de overige gebieden

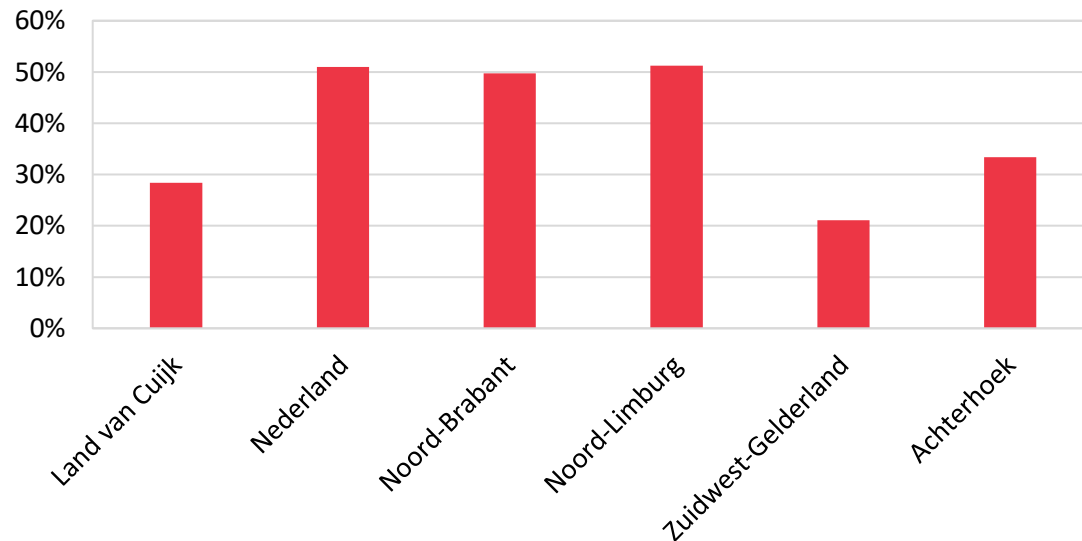
Het verschil in ontwikkelfase komt ook tot uitdrukking in het aantal slaapplaatsen per 1.000 inwoners¹⁾. Wanneer we de CBS-definities volgen, blijkt dat het Land van Cuijk eind 2023 over 120 toeristische slaapplaatsen per 1.000 inwoners beschikt (zie ook figuur op de volgende pagina). Daarmee heeft de gemeente net iets minder slaapplaatsen dan bijvoorbeeld Noord-Limburg en de Achterhoek, regio's die in het verleden al sterk zijn ontwikkeld. Land van Cuijk is wel verder in de ontwikkeling als toeristisch-recreatieve bestemming dan bijvoorbeeld Zuidwest-Gelderland, dat een relatief laag aantal slaapplaatsen per 1.000 inwoners heeft.

1. Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Statistiek Logiesaccommodaties. Data over juli 2017 en 2023. Bewerking door Ginder.

Figuur 2.1. Aantal toeristische slaapplekken per 1.000 inwoners

Figuur 2.2. Aandeel winterhard aanbod

Diversiteit en gemiddelde omvang verblijfsaanbod

- › De diversiteit van het aanbod is onder meer uit te drukken in het aandeel winterhard aanbod¹⁾. Kampeeraanbod is doorgaans niet het gehele jaar bruikbaar, en vraagt de laagste investeringen. Een hoge mate van kampeeraanbod is een indicator voor relatief lage diversiteit in verblijfsaanbod. In de gemeente Land van Cuijk is bijna 30% van het aanbod winterhard en dus het gehele jaar bruikbaar. Daarmee bevindt de gemeente zich bijna op hetzelfde niveau als de Achterhoek, waar net iets meer dan 30% van het aanbod winterhard is. De verwachting is dat met nieuwe ontwikkelingen het Land van Cuijk nog een flinke stap zal zetten qua winterhard aanbod, meer in de richting van het niveau van Noord-Limburg (waar ongeveer 50% van het aanbod winterhard is). Daar zijn wel (vooral) grootschalige, ketengebonden vakantieparken met veel eigen voorzieningen, die hun eigen vraag (vaak los van de omgeving) creëren. Het is dus niet zo dat meer winterhard aanbod altijd mogelijk is in iedere regio. Gasten die in de gemeente Land van Cuijk willen overnachten, hebben wel meer keuze dan in Zuidwest-Gelderland, waar het aanbod nog meer op kamperen is gericht.
- › De gemiddelde grootte van verblijfsbedrijven heeft ook zeggingskracht. In de gemeente Land van Cuijk hebben de hotels gemiddeld 31 kamers, vergelijkbaar met het gemiddelde van Noord-Brabant (28 kamers, op basis van data van het CBS). Land van Cuijk blijft hiermee regio's als Noord-Limburg (21), de Achterhoek (15) en Zuidwest-Gelderland (15) voor. Het geeft aan dat de gemeente over een gezonde mix van grotere en kleinere hotels beschikt, sterker dan in de andere regio's waar de bedrijven over het algemeen kleinschaliger zijn.

1. Met winterhard aanbod wordt het verblijfsaanbod dat het gehele jaar voor toeristisch-recreatieve doeleinden te gebruiken is bedoeld. Dat gaat bijvoorbeeld om hotels, bed & breakfasts, groepsaccommodaties en vakantiewoningen.

- › In de verblijfsrecreatie beschikt de gemeente op dit moment over twee grote vakantieparken en drie campings met 200 of meer plaatsen. Vergeleken met andere regio's zijn relatief veel campings niet groot én niet kleinschalig. Bedrijven met deze middelgrote schaal beschikken meestal niet over de investeringscapaciteit voor grootschalige, eigen voorzieningen. Dit past wel bij doelgroepen als de rustzoeker¹).

Kwaliteit en perspectief verblijfsrecreatie

In 2023 is de vitaliteit van de verblijfsrecreatie in de provincie Noord-Brabant door Ginder onderzocht. Ook in Noordoost-Brabant heeft Ginder de vitaliteit beoordeeld, bij circa 70% van de campings en vakantieparken.

Noordoost-Brabant is in het rapport over het vitaliteitsonderzoek omschreven als de enige regio zonder echt excellente parken. Desondanks lijken de verblijfsaanbieders in de regio een kwaliteitssprong te hebben gemaakt ten opzichte van de meting in 2017, aangezien het aandeel van de parken getypeerd als “Vergane glorie” is gezakt van 21% naar 6%. Daarmee presteert de regio beter dan bijvoorbeeld West- en Midden-Brabant.

De verblijfsrecreatie in de gemeente Land van Cuijk bevindt zich vergeleken met andere bedrijven in de regio vaker in de segmenten “Middenmoot” en “Gezond en vitaal”. De bedrijven in de gemeente zijn met andere woorden stabiel, met doorgaans een goede kwaliteit en voldoende perspectief.

1. Zie voor meer informatie over de doelgroepen en leefstijlen pagina 18 en bijlage 2.

Tegelijkertijd is altijd aandacht voor de balans tussen bestaand en nieuw aanbod nodig. Voldoende vernieuwing is nodig om goed aan te blijven sluiten bij de wensen van de gast, maar te veel nieuw aanbod kan het gevaar hebben dat de vitaliteit van zowel bestaande als nieuwe bedrijven onder druk komt te staan. Dat is tegen te gaan door aanbod toe te voegen dat echt onderscheidend is (bijvoorbeeld in concept en doelgroep of in eigen voorzieningen).

2.2 VRAAG

Verblijfstoeristische vraag

In tabel 2.3 is de vraag in het jaar 2023 uitgedrukt in het aantal overnachtingen, met daarnaast de ontwikkeling ten opzichte van 2017. In de tabel is alleen informatie over verblijf in toeristische accommodaties te vinden, de vraag naar vaste plaatsen (op campings en in jachthavens) wordt apart behandeld.

Wat betreft de diverse categorieën geldt het volgende:

- ▶ **Hotels.** In de gemeente Land van Cuijk vonden in 2023 ongeveer 110.000 overnachtingen in hotels plaats (+25% ten opzichte van 2017). De gemiddelde kamerbezetting bedroeg 63%, waarbij respectievelijk 53% en 47% van de overnachtingen een toeristisch en zakelijk motief had. De bezetting was daarmee hoger dan in 2017 (55%), en er waren meer overnachtingen met een toeristisch motief (53% versus 36%). Overal in Nederland is zichtbaar dat na de coronapandemie gasten met een toeristisch motief belangrijker worden voor hotels. De bezetting in de gemeente blijft wel achter op die van Noord-Brabant (70%) en Nederland excl. Amsterdam (69%) in 2023¹). De gemiddelde kamerprijzen zijn wel gestegen, maar de lage bezetting kan op termijn de capaciteit voor herinvesteringen onder druk zetten.
- ▶ **B&B's en pensions.** In bed & breakfasts in de gemeente Land van Cuijk vonden in 2023 ongeveer 17.000 overnachtingen plaats. Daarmee steeg het aantal overnachtingen met ongeveer 73%. De gemiddelde kamerbezetting was ongeveer 25%, iets hoger dan gebruikelijke gemiddeldes (15-20%). Bijna 80% van de overnachtingen had een toeristisch motief. Net als bij de hotels is dit aandeel hoger dan in 2017 (toen 66%).

- **Vakantiewoningen.** In 2023 waren er ruim 366.000 overnachtingen in vakantiewoningen in de gemeente Land van Cuijk, een toename van 73% sinds 2017. De groei was groter dan de provinciale (43%) en landelijke (23%) vraag. De gemiddelde bezettingsgraad was 67%, dit is hoog vergeleken met de rest van Nederland. De bezetting van vakantieparken is zeer wisselend per regio. De bezettingsgraad is sterk afhankelijk van het type keten en het aanbod van voorzieningen op een vakantiepark.
- **Groepsaccommodaties.** De groepsaccommodaties in het Land van Cuijk trokken meer overnachtingen (+14%), ondanks de afname in capaciteit (-23%). Bij groepsaccommodaties drukken we de bezetting uit in bedbezetting, die was in 2023 circa 25%. Daarmee was de bezetting niet alleen hoger dan in 2017 (toen 17%), maar ook (iets) hoger dan het landelijk en het provinciaal gemiddelde (allebei 24%).

Tabel 2.3 Overnachtingen per categorie in 2023, inclusief ontwikkeling sinds 2017

Overnachtingen	2023	Ontwikkeling 2017-2023
Hotels	110.700	+25%
B&Bs en pensions	17.500	+73%
Vakantiewoningen	366.200	+73%
Groepsaccommodaties	44.200	+14%
Campings (toeristisch kamperen, campers en verhuuraccommodaties)	201.300	+48%
Jachthavens passanten	5.300	+2%
Totale aantal overnachtingen (exclusief vaste plaatsen)	745.300	+52%

1. Op basis van data van CBS, Statistiek Logiesaccommodaties, berekend door Ginder.

- **Toeristisch kamperen, campers en verhuuraccommodaties.** In de gemeente Land van Cuijk waren in 2023 ongeveer 200.000 toeristische overnachtingen op kampeerplaatsen. Dat zijn overnachtingen die plaatsvinden in verhuuraccommodaties (zoals trekkershutten, safaritenten etc.), op camperplaatsen en op reguliere toeristische kampeerplaatsen. De toename ten opzichte van 2017 was circa 48%. Met name de coronapandemie heeft ervoor gezorgd dat de toerist weer graag gaat kamperen. De vraag groeide in Land van Cuijk iets sneller dan op provinciaal (+45%) of landelijk (+42%) niveau.
- **Jachthavens (passanten).** Het aantal passanten in de jachthavens nam licht toe ten opzichte van 2017, naar 5.300 in 2023. Diverse jachthavens in de gemeente Land van Cuijk hebben een verenigingskarakter, deze jachthavens hebben doorgaans minder ruimte voor passanten. Het is bovendien niet mogelijk om in alle jachthavens in de gemeente te overnachten.

Het totale aantal overnachtingen in de gemeente was bijna 745.000. Dat is hoger dan in 2017 (+52%), toen waren er ongeveer 490.000 overnachtingen. De toename van het aantal overnachtingen overstijgt de groei van het aantal slaapplekken (+19%). Nieuwe aanbieders zorgden voor circa 120.000 extra overnachtingen. De resterende groei aan overnachtingen komt voort uit hogere bezettingsgraden en uitbreiding van aanbod binnen bestaande bedrijven. Het aantal overnachtingen binnen gemeente Land van Cuijk groeide deze periode harder dan de provincie Noord-Brabant (+32%) en Nederland (+27%).

In bovenstaande cijfers zijn de overnachtingen op vaste plaatsen buiten beschouwing gelaten. De vaste plaatsen in de jachthavens waren 99%

bezet in 2023, de jaarplaatsen op campings 95%. Deze gemiddelden zijn marktconform. Naast jaarplaatsen vulden campings ook nog plaatsen met seizoensarrangementen. In totaal ging het om (omgerekend) 157 plaatsen die door seizoensgasten werden bezet.

Spreiding over het jaar

Tabel 2.4 toont de spreiding van het verblijfstoerisme over het jaar in de gemeente Land van Cuijk, de provincie Noord-Brabant en Nederland als geheel. In vergelijking met de nationale en provinciale cijfers valt op dat het accent op het toeristisch seizoen (april-oktober) in de gemeente Land van Cuijk sterker aanwezig is dan het gemiddelde in de provincie Noord-Brabant of in Nederland.

Deels heeft dit te maken met het aandeel winterhard aanbod. Zoals we stelden beschikt de gemeente Land van Cuijk over minder winterhard aanbod (bijna 30%) dan in de rest van Nederland en Noord-Brabant (beide circa 50%). Het kampeeraanbod in de gemeente zorgt voor een meer seizoensmatige invulling van het verblijfstoerisme.

Tabel 2.4 Spreiding van overnachtingen over het jaar in Land van Cuijk, Noord-Brabant en Nederland (2023)

	Voorjaar (april-juni)	Hoogseizoen (juli-aug.)	Naseizoen (sept.-okt.)	Laagseizoen (nov.-maart)
Land van Cuijk	28%	37%	19%	16%
Noord-Brabant	29%	28%	18%	26%
Nederland	29%	28%	18%	25%

Bron: enquête verblijfsaanbieders Land van Cuijk, CBS Statistiek Logiesaccommodaties voor Noord-Brabant/Nederland

2.3 PROFIEL VERBLIJFSGAST

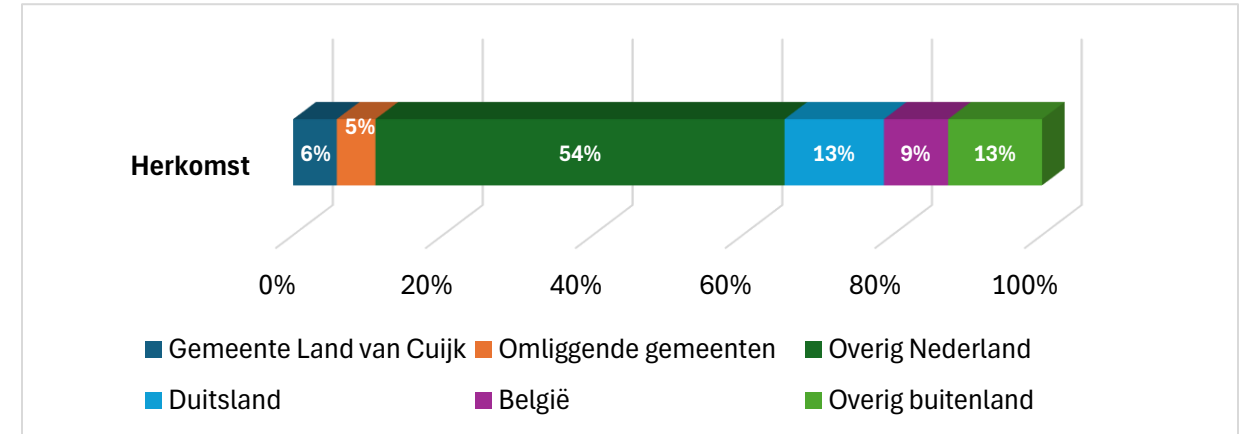
Herkomst van de verblijfs gast

Verblijfstoeristische aanbieders hebben op hoofdlijnen inzicht gegeven in de herkomst van hun gasten. Uit de resultaten blijkt het volgende:

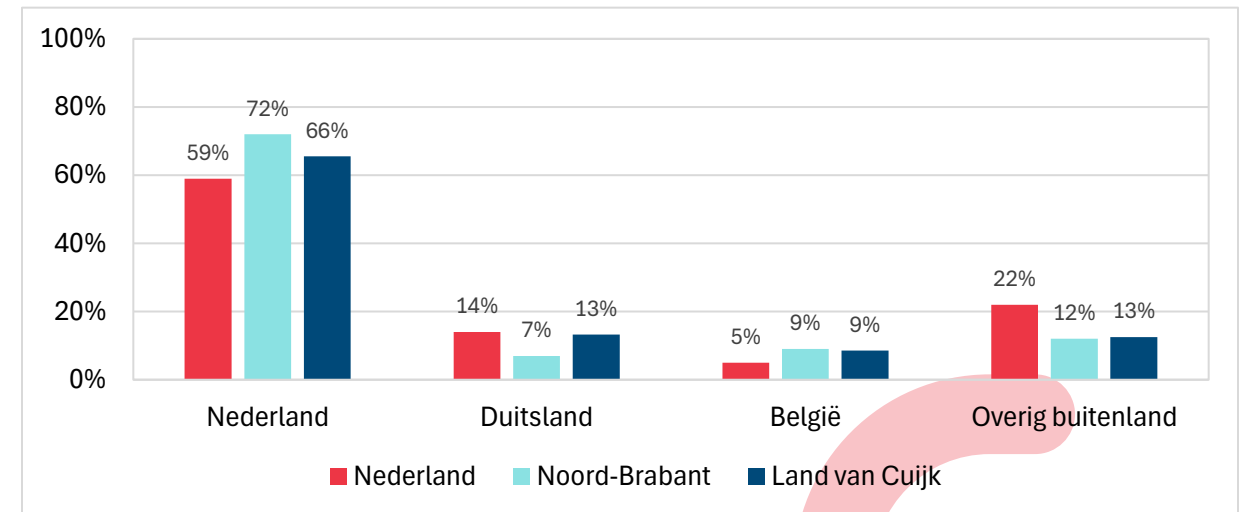
- › Ongeveer tweederde van de gasten komt uit eigen land. Daarbij is een deel afkomstig uit de eigen gemeente (6%) of omliggende gemeenten (5%). Bij kampeerb企业n komen relatief veel gasten uit de eigen omgeving, vanwege de vaste plaatsen die deze bedrijven aanbieden.
- › Ongeveer 1/3^e van de gasten komt uit het buitenland (34%). De buitenlandse bezoekers komen voornamelijk uit onze buurlanden: Duitsland (13%) en België (9%). Het overige deel komt uit andere (veelal Europese) landen. Het aandeel buitenlandse gasten was in 2017 een stuk lager, namelijk 19%. De gemeente Land van Cuijk trekt dus relatief en absoluut meer buitenlandse gasten dan in 2017.
- › Per verblijfs categorie zijn verschillen zichtbaar. Ongeveer de helft van de gasten in de hotels van Land van Cuijk komt bijvoorbeeld uit het buitenland. Op kampeerb企业n overnachten relatief veel Duitsers, en in groepsaccommodaties juist relatief weinig buitenlandse gasten. Dat laatste was in 2017 ook al zo, campings trekken wel meer gasten uit het buitenland.
- › Uit interviews is naar voren gekomen dat veel van de Duitse gasten uit het gebied relatief dicht bij de Nederlandse grens wonen. Dat betekent dat gasten worden aangetrokken tot op ongeveer 1 uur van het Land van Cuijk. Bedrijven in de gemeente slagen er nog niet in grote mate in om bezoekers van verder weg in Duitsland aan te trekken.

Vergeleken met de provincie Noord-Brabant trekt de gemeente Land van Cuijk relatief veel Duitsers, vergeleken met Nederland juist relatief veel Belgen. De Duitse recreant trekt vooral naar het waterrijke gebied in het noorden van de gemeente en het gebied rondom Overloon.

Figuur 2.3. Herkomst verblijfs gasten Land van Cuijk

Figuur 2.4. Herkomst verblijfs gasten in perspectief

Bron: enquête verblijfsaanbieders Land van Cuijk, CBS Statistiek Logiesaccommodaties voor Noord-Brabant/Nederland

Reisgezelschap (exclusief zakelijke gasten)

Uit de enquête onder verblijfsaanbieders is tevens een beeld gekomen van het reisgezelschap dat zij bij hun bedrijven ontvangen:

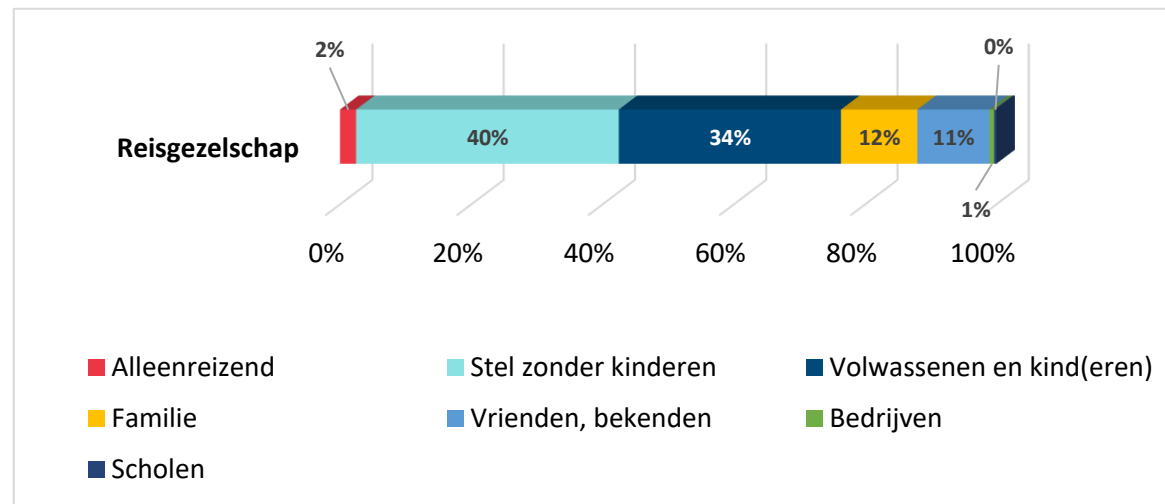
- › De meeste gasten die het Land van Cuijk bezoeken zijn stellen zonder kinderen (40%). Vaak hebben deze gasten een middelbare of hogere leeftijd. Deze leeftijdscategorie was ook de meest voorkomende categorie in het onderzoek van 2017, toen nog naar de leeftijd van gasten werd gevraagd.
- › De gemeente Land van Cuijk weet echter ook de gezinsmarkt te bereiken. “Volwassenen en kind(eren)” is een samenstelling die veel verblijft binnen de gemeente (34%). Dat geldt ook voor het reisgezelschap “Families” dat meer dan 10% van de gasten behelst¹). Veel van deze bezoekers komen terecht op vakantieparken of campings met een omvangrijk pakket aan voorzieningen. In 2017 was het aandeel vakantiegangers onder 45 jaar nog zo’n 40%. Dit verhoudt zich sterk tot de aandelen hierboven.
- › Ook de categorie “Vrienden/bekenden” vertegenwoordigt iets meer dan 10% van de verblijfsvraag in de gemeente. De overige samenstellingen, zoals alleenreizenden (2%), bedrijven (1%) en scholen (<1%) komen veel minder voor. Hierin speelt mee dat de gasten met een zakelijk motief buiten beschouwing zijn gelaten.

Deze resultaten kunnen – tot op zekere hoogte – in perspectief worden geplaatst met informatie over reisgezelschappen op landelijk niveau. In het Continu Vakantieonderzoek is aandacht voor de samenstelling tijdens vakanties van Nederlanders. Bij een vakantie in eigen land was in 2023

1. Bezoekers van de categorie “Volwassenen en kind(eren)” behoren tot één huishouden. De categorie “Familie” bestaat uit meerdere gezinnen of generaties uit verschillende huishoudens. Ook elders in Nederland zijn steeds meer meergeneratievakanties of vakanties met de hele familie.

bijna 40% van de overnachtingen van stellen zonder kinderen, terwijl opgeteld bijna 43% volwassenen met kinderen en families betreft. Daarmee komt de gemiddelde reissamenstelling uit het Continu Vakantieonderzoek sterk overeen met de reissamenstelling in het Land van Cuijk. De grootste afwijking is onder “Alleenreizenden”, die landelijk sterker voorkomen. Een verklaring voor deze afwijking is mogelijk de focus op overnachtingen met een toeristisch motief.

Figuur 2.5. Reisgezelschap verblijfgasten

Leefstijlen

In de Visie Toerisme & Recreatie Land van Cuijk van juli 2024 zijn de rustzoeker, verbindingszoeker en harmoniezoeker als kansrijke leefstijlen voor de gemeente Land van Cuijk benoemd (zie bijlage 2 voor een verdere uitleg over de leefstijlen). Visit Land van Cuijk zet al langer in op de verbindingszoeker en rustzoeker, doelgroepen die ook goed bij het profiel van de “Active Gen X”-gast¹⁾ past. Visit Brabant richt zich op deze doelgroep.

In de enquête onder aanbieders is aandacht geweest voor de twee belangrijkste leefstijlen die aanbieders proberen aan te trekken. Ontbrekende bedrijven zijn door Ginder beoordeeld op basis van een schouw van de website en reviews. In figuur 2.6. zijn de leefstijlen in het verblijfstoerisme in de gemeente Land van Cuijk opgenomen, gemeten naar aantallen overnachtingen en aanbieders:

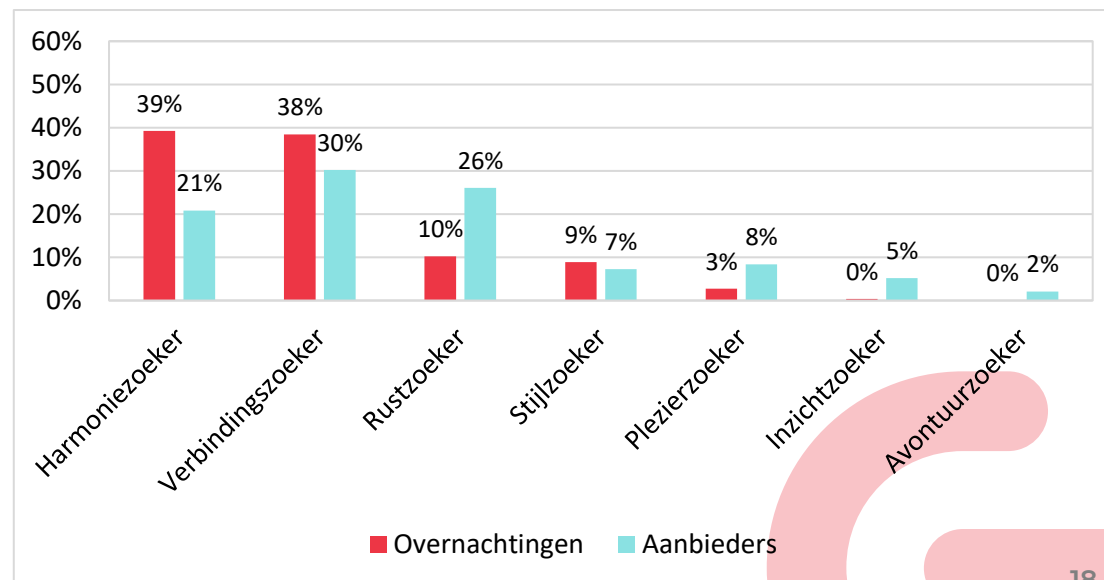
- ▶ De leefstijlen harmoniezoeker, verbindingszoeker en rustzoeker komen als dominante leefstijlen terug in het verblijfsaanbod. In termen van overnachtingen zijn de harmoniezoeker en de verbindingszoeker de belangrijkste leefstijlen voor het verblijfstoerisme in Land van Cuijk.
- ▶ In termen van aantallen aanbieders zijn de verbindingszoeker en rustzoeker de belangrijkste leefstijlen. Met name de rustzoeker verblijft dus graag op meer kleinschalige bedrijven, wat goed past bij de rust en ruimte die dit type gast zoekt.
- ▶ De harmoniezoeker is goed voor relatief veel overnachtingen op een minder groot aantal bedrijven, dit zijn gasten die graag op vakantieparken en op campings met uitgebreide voorzieningen verblijven. Dit betekent overigens niet dat er een tekort aan aanbod is

voor dit type gast: het verschil tussen de aandelen gerekend naar overnachtingen en aanbieders weerspiegelt alleen de grotere schaal van een gemiddeld bedrijf gericht op deze doelgroep.

- ▶ Andere leefstijlen komen veel minder vaak voor. Voor de stijlzoeker en plezierzoeker beschikt de gemeente Land van Cuijk wel nog over enig verblijfsaanbod. Voor de inzichtzoeker en de avontuurzoeker is dat minder aanwezig. Voor die leefstijlen zijn nog wel enkele aanbieders die interessant zijn, maar door de kleinschaligheid is het aandeel in het totale aantal overnachtingen niet groot.

Al met al sluit de analyse van de leefstijlen in het verblijfstoerisme goed aan op de conclusies in de Visie Toerisme & Recreatie Land van Cuijk.

Figuur 2.6. Leefstijlen verblijfstoerisme (in overnachtingen en aanbieders)

1. "Active Gen X" is een doelgroep bestaande uit oudere stellen (55+), vaak met één of twee inkomens, zonder inwonende kinderen en met een stijgend besteedbaar inkomen

2.4 CUSTOMER JOURNEY¹⁾

Vóór de reis: hoe vinden gasten Land van Cuijk?

Voorafgaand aan de reis boekt de gast zijn of haar vakantie in de gemeente Land van Cuijk. Hieruit blijkt:

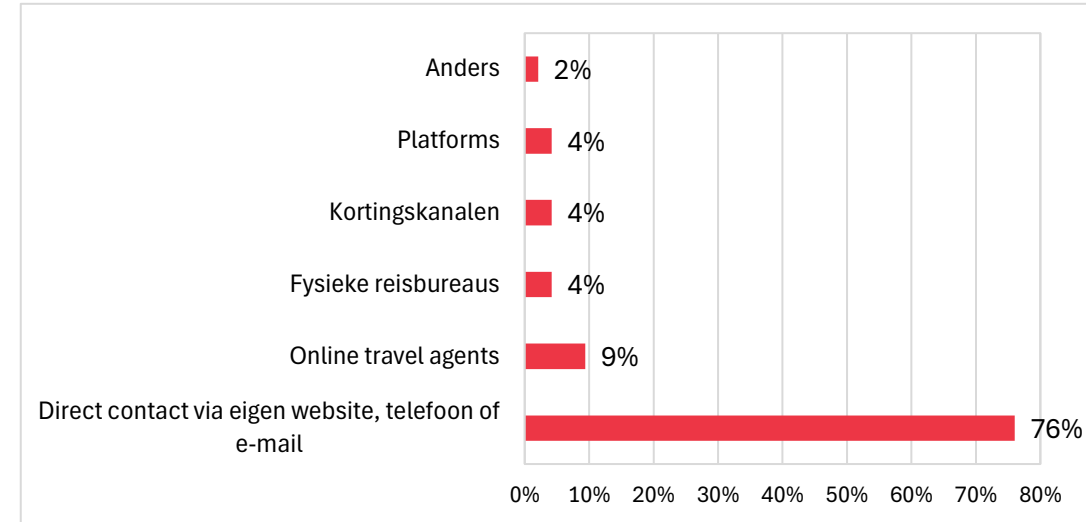
- › Veruit de grootste groep (ruim 76%) boekt via direct contact of via de eigen website van de verblijfsaanbieder. Deels heeft dit te maken met het aandeel van vakantieparken en campings in het aanbod en de vraag in de gemeente. Gasten boeken vaak rechtstreeks bij dit type aanbod.
- › Online travel agents, digitale platforms die reisdiensten aanbieden zoals Booking.com en Airbnb, zijn de tweede groep qua omvang. 9% van de boekingen gaan via dit kanaal. Met name voor hotels en kleinschalige accommodaties (groepsaccommodaties, bed & breakfasts) is dit een belangrijk boekingskanaal.
- › De categorieën platforms, kortingskanalen en fysieke reisbureaus zorgen allen voor 4% van de boekingen (12% in totaal). 2% van de overnachtingen komt voort uit boekingen via andere kanalen.

Vóór de reis: herhaalbezoeken

Herhaalbezoeken geven verblijfsaanbieders stabiliteit in de bedrijfsvoering. Sommige bedrijven zetten sterk in op herhaalbezoekers, bijvoorbeeld door het aanbieden van vaste plaatsen. Het herhaalbezoek bij deze bedrijven is logischerwijs hoog. Uit de analyse onder aanbieders van verblijfstoerisme zonder vaste plekken blijkt dat ongeveer 40% van de overnachtingen afkomstig is van gasten die in de afgelopen vijf jaar vaker bij hetzelfde bedrijf hebben geboekt. Binnen ketenbedrijven is het aandeel doorgaans hoger, maar dan worden bezoeken over meerdere locaties over het land verspreid. Dat 40% bij hetzelfde bedrijf terugkeert, is dus een hoog aandeel.

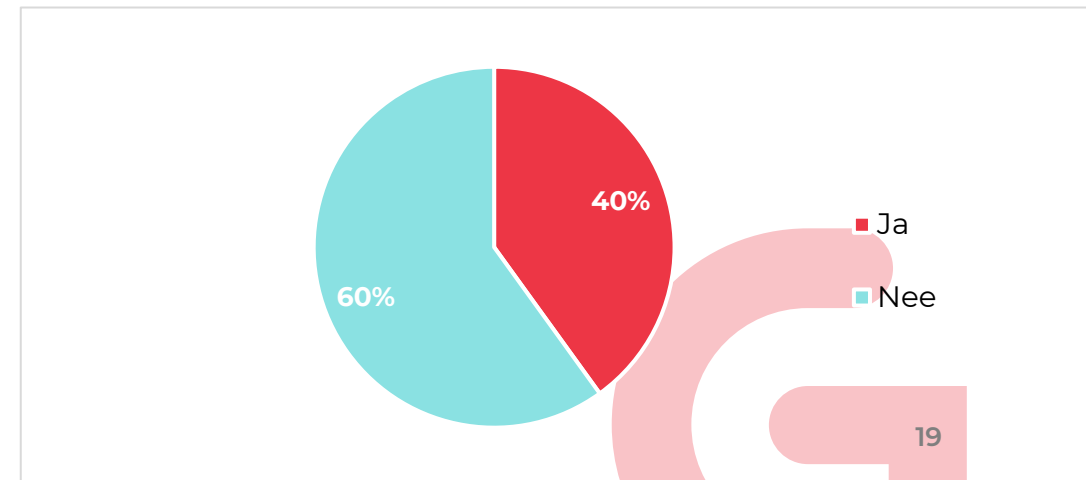
1. De customer journey is het volledige proces dat een klant of gast doorloopt, van het eerste contact met een merk tot de uiteindelijke aankoop en nazorg.

Figuur 2.7. Hoe komen verblijfs gasten in het Land van Cuijk?

N.B.: de percentages tellen niet op tot 100% in verband met de afronding op gehele procenten.

Figuur 2.8. Herhaalbezoeken binnen vijf jaar

Tijdens de reis: duur van de vakantie

Aan verblijfsaanbieders is ook gevraagd hoe lang hun gasten bij het bedrijf verblijven. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen kort verblijf (2 tot 5 dagen) en lang verblijf (5 of meer dagen)¹. De duur van het verblijf verschilt per type bedrijf:

- Bij verblijf in hotels, bed & breakfasts en groepsaccommodaties gaat het veelal om kort verblijf. Sommige bedrijven spelen hier zelfs op in, door in het weekend als groepsaccommodatie actief te zijn en op weekdays als bed & breakfast.
- Bij campings en vakantiewoningen is het beeld diffuser. Circa 35% van de vakanties is een lang verblijf. Dit zijn gasten die bijvoorbeeld tijdens een schoolvakantie een weekje weg gaan.
- Op totaalniveau is ongeveer 1/3^e van de vakanties een langer verblijf. De resultaten op totaalniveau hangen sterk samen met de campings en vakantieparken, die een belangrijk aandeel in het verblijfstoerisme van de gemeente Land van Cuijk hebben.

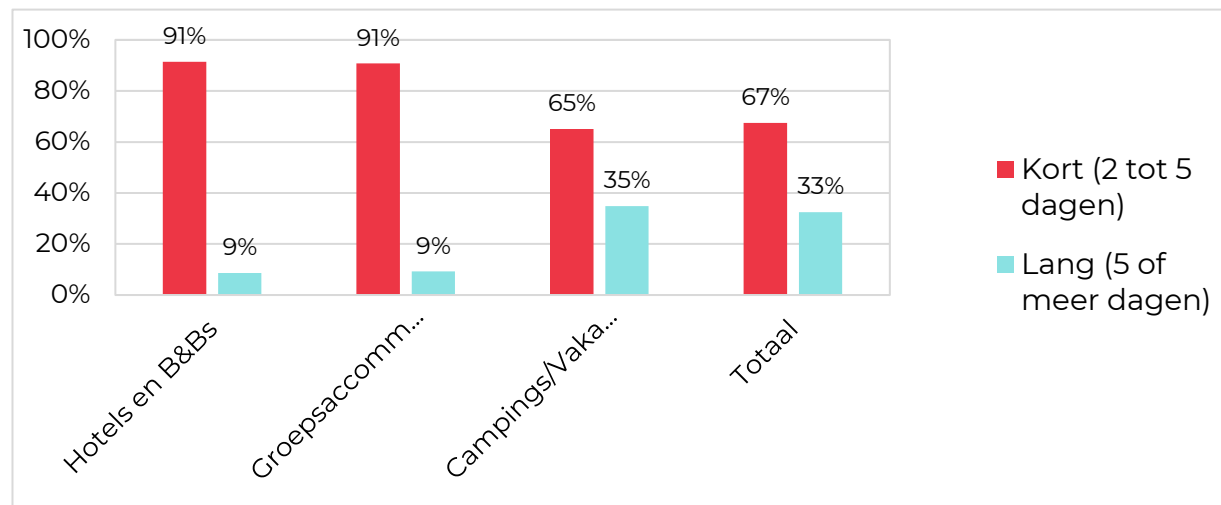
Op landelijk niveau is de verhouding tussen kort (64%) en lang (36%) verblijf nagenoeg hetzelfde (bron: Continu Vakantieonderzoek).

Tijdens de reis: vervoerswijze

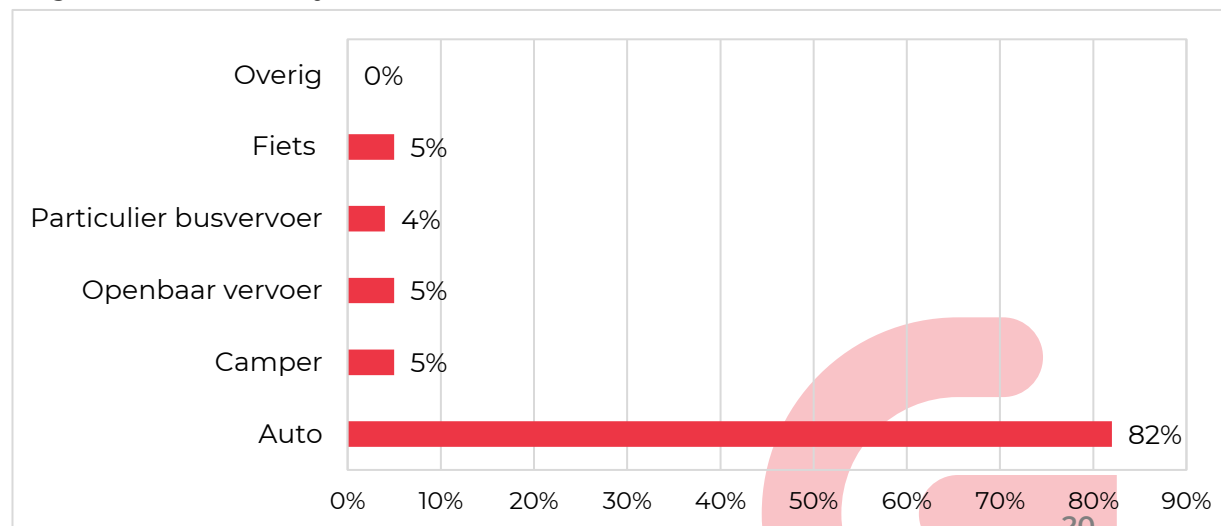
Verblijfs gasten gebruiken vooral de auto voor het vervoer naar het Land van Cuijk. Alle overige vervoerswijzen zijn goed voor circa 4 à 5 procent van de overnachtingen. Dat de auto de dominante vervoerswijze is, verwondert niet. Hoewel de gemeente over drie treinstations beschikt, zijn deze voor de meeste gasten niet zonder overstappen te bereiken. Bovendien zijn niet alle plaatsen in de gemeente goed op elkaar aangesloten met het openbaar vervoer.

1. De definities voor lang en kort verblijf zijn conform het Continu Vakantieonderzoek.

Figuur 2.9. Duur van de vakantie

Figuur 2.10. Vervoerswijze

N.B.: de percentages tellen niet op tot 100% in verband met de afronding op gehele procenten.

Na de reis: gasttevredenheid

De gemiddelde reviewscore van aanbieders in de gemeente Land van Cuijk was in 2023 een 8,8 (bron: Visit Brabant). Dit is relatief hoog vergeleken met andere regio's. Het gemiddelde in Brabant ligt namelijk op een 8,5. Van de acht onderzochte regio's staat de gemeente Land van Cuijk op een gedeelde tweede plaats, achter het Land van de Peel. In dit gemiddelde zijn alle typen bedrijven opgenomen.

Wanneer gekeken wordt naar de categorie "Accommodatie" is het cijfer iets lager, met een 8,4 als rapportcijfer. Toch is het gemiddelde in het Land van Cuijk hoger dan het provinciale gemiddelde (8,1).

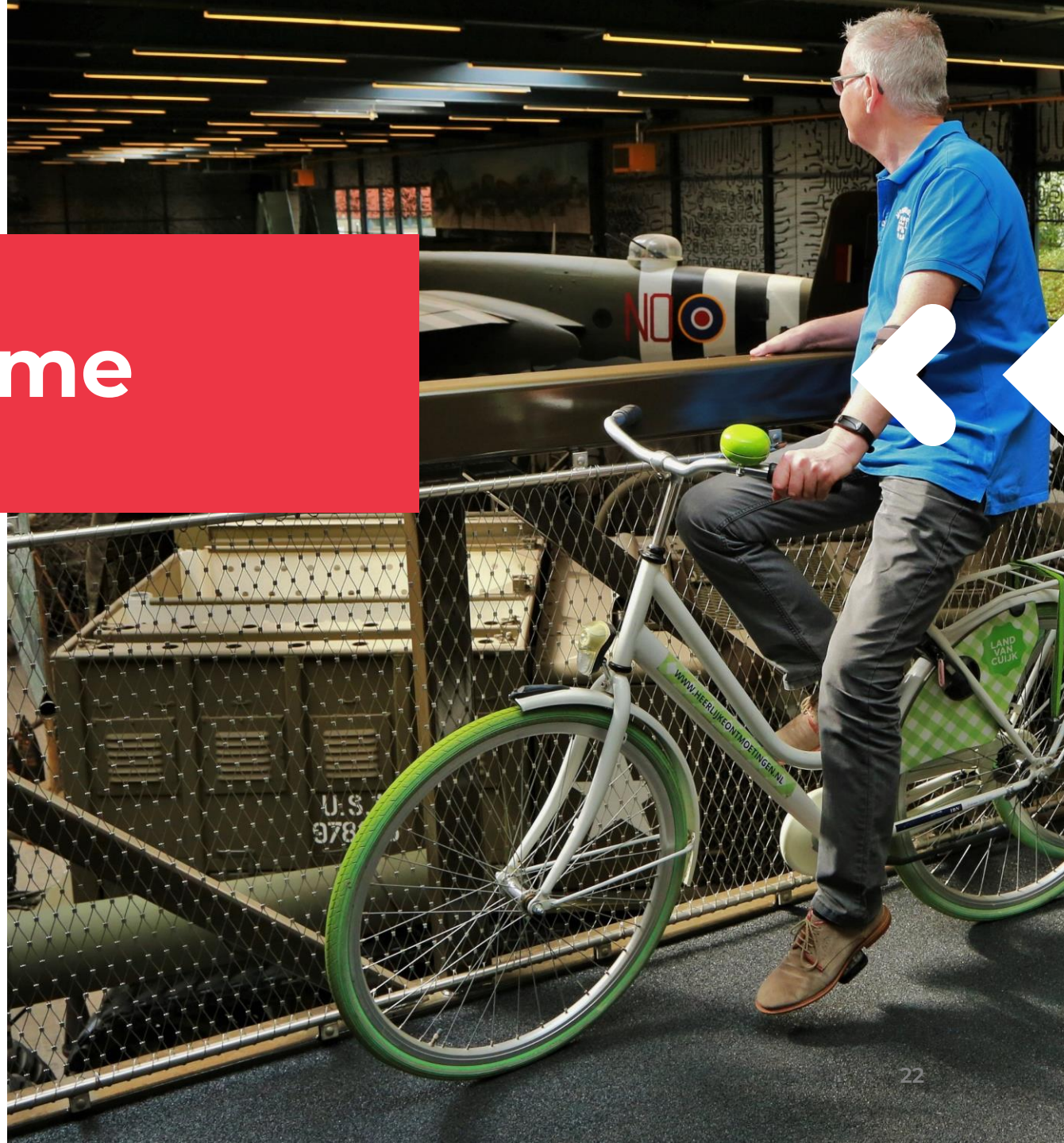
Uit eigen onderzoek naar reviews blijkt dat de meeste gasten overwegend positief zijn na een bezoek aan het Land van Cuijk. Door de gasten van de verblijfsaanbieders worden de rust en ontspanning, het landschap en de kwaliteit van de accommodatie vaak positief beoordeeld. Andersom zijn sommige reviewers minder te spreken over de kwaliteit van de service of het eten.

Van een selectie van de verblijfsaanbieders is een analyse gemaakt van de gastreviews op Google en TripAdvisor. Hiervoor zijn de reviews hercodeerd en daarna geplaatst in een word cloud, op basis van de mate waarin betreffende termen terugkwamen in de reviews. Reviews uit het jaar 2023 zijn hiervoor de basis.

3

Dagtoerisme

3.1 AANBOD

Samenstelling dagtoeristisch aanbod

In Tabel 3.1. is de samenstelling van het dagtoeristisch aanbod in de gemeente Land van Cuijk weergegeven. De gemeente beschikt over 84 vaste, locatiegebonden dagtoeristische aanbieders, waarvan het grootste deel (bijna 50%) tot de categorie attracties en bezienswaardigheden behoort.

De categorie attracties en bezienswaardigheden bestaat enerzijds uit kleinschalige attracties als speeltuinen, minigolfbanen en kinderboerderijen. Anderzijds zijn in deze categorie wellness en dagrecreatieve activiteiten bij (voormalige) boerenbedrijven opgenomen. Zooparc Overloon is de grootste attractie in de gemeente, ook Vakantiepark de Bergen biedt veel dagrecreatie.

De aanbieders behorend tot “Cultuur, musea en erfgoed” zijn vooral musea, met het Oorlogsmuseum in Overloon als grootste trekker. Het overige deel bestaat uit theaters/podia, een filmhuis/bioscoop en diverse bezoekerscentra.

De categorie actieve en sportieve leisure is divers. Er zijn veel verhuurbedrijven (fietsenverhuur, bootverhuur, oldtimerverhuur, solexverhuur etc.), een golfbaan (Golfbaan Overloon), enkele outdoor-bedrijven, bedrijven die kookworkshops aanbieden en een bowlingbaan. Daarnaast is er een bedrijf dat ballonvaarten aanbiedt. Naast de Kraaijenbergse Plassen is Recreatieplas de Kuilen één van de belangrijkste plaatsen voor oeverrecreatie.

Tabel 3.1. Samenstelling vast, locatiegebonden dagtoeristisch aanbod

Type dagtoerisme	Aantal	Aandeel
Attracties en bezienswaardigheden	40	48%
Cultuur, musea en erfgoed	21	25%
Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)	23	27%

Tabel 3.2. plaatst het aanbod vast, locatiegebonden dagtoerisme in het Land van Cuijk in het perspectief, met een vergelijking met de Achterhoek en Noord-Limburg. Het Land van Cuijk beschikt relatief gezien over meer aanbieders in de categorie attracties en bezienswaardigheden. Het aandeel cultuuraanbieders is iets hoger in de Achterhoek. Het aandeel aanbieders in de categorie actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie) is vergelijkbaar.

Tabel 3.2. Benchmark samenstelling vast, locatiegebonden dagtoeristisch aanbod

Type dagtoerisme	Land van Cuijk	Achterhoek	Noord-Limburg
Attracties en bezienswaardigheden	48%	41%	40%
Cultuur, musea en erfgoed	25%	31%	30%
Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)	27%	28%	30%

Naast de dagtoeristische bedrijven beschikt de gemeente over 31 evenementen met een (boven-)regionaal bereik (minimaal 5.000 bezoekers) en 36 aanbieders met zalencapaciteit voor zakelijke bijeenkomsten (vaak ook verblijfsaanbieders, zoals hotels).

Veranderingen in het locatiegebonden aanbod

Het locatiegebonden aanbod aan dagtoerisme in het Land van Cuijk is dynamisch. Ten behoeve van de aanbodinventarisatie is geanalyseerd welk aanbod er in de periode 2017-2023 toegevoegd of verdwenen is uit de markt. In Tabel 3.3. hiernaast wordt dit per categorie weergegeven¹⁾.

Uit de tabel blijkt dat het aantal vaste, locatiegebonden dagtoeristische aanbieders iets is toegenomen in de categorieën “Attracties en bezienswaardigheden” en “Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)”. Het aanbod “Cultuur, musea en erfgoed” is qua aantal aanbieders gelijk gebleven over de periode 2017-2023.

Enkele in het oog springende aanbieders die in vergelijking met 2017 nieuw zijn:

- › Filmcafé Grave;
- › Service Bioscoop Industry;
- › Bezoekerscentrum Zuidwaterlinie.

Opvallend is daarnaast dat het aantal aanbieders dat aan verhuur van recreatieartikelen (solex, fietsen, boten etc.) doet sterk toegenomen is.

Tabel 3.3. Veranderingen in het aanbod 2017-2023

Type dagtoerisme	Aantal aanbieders geopend	Aantal aanbieders gesloten	Netto toevoeging aan aanbod
Attracties en bezienswaardigheden	5	3	2
Cultuur, musea en erfgoed	3	3	0
Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)	5	4	1

1. Het aanbodbestand dagtoerisme dat momenteel voorhanden is, is completer dan het aanbodbestand uit 2017. Daarom is per bedrijf dat wel in het huidige aanbodbestand staat, maar ontbreekt in het aanbodbestand van 2017 gekeken of het al in 2017 actief was. Hiervoor zijn correcties gemaakt in het aanbod van 2017. Hierdoor komen cijfers in deze rapportage over 2017 niet altijd één op één overeen met de gerapporteerde cijfers uit het eerdere onderzoek van ZKA Leisure Consultants.

3.2 VRAAG

Dagtoeristische vraag

In Tabel 3.4. is het aantal dagbezoeken in 2023 en 2017 weergegeven. Het totale aantal bezoeken in 2023 was 4,83 miljoen. Exclusief zakelijk was het aantal bezoeken ruim 4,7 mln., dit is een stijging van 23% ten opzichte van 2017. Hierbij geldt:

- › Het grootste gedeelte van de bezoekers komt voort uit de routegebonden recreatie (fietsen, wandelen etc.) en recreatief winkelen. Vooral routegebonden recreatie is flink gestegen ten opzichte van 2017 (+52%), recreatief winkelen is daarentegen aanzienlijk gedaald (-24%).
- › De bezoeken aan de categorie “Attracties & bezienswaardigheden” en de categorie “Cultuur, musea en erfgoed” laten beide een flinke groei zien, van circa 50%.
- › De evenementen die in de gemeente plaatsvinden, trokken afgelopen jaar bijna een kwart miljoen bezoekers. Dit is minder dan in 2017. De daling komt door het wegvallen van Extrema Outdoor (dat eenmalig plaatsvond in de gemeente, in 2017) en enkele kleinschalige evenementen die niet langer plaatsvinden.
- › De aanbieders van actieve en sportieve vrijetijdsbesteding (inclusief waterrecreatie) trokken in 2023 ook ruim 200.000 bezoeken. Hoewel het aantal bezoekers is gestegen vergeleken met 2017, is de groei minder sterk dan bij categorieën als “Attracties & bezienswaardigheden” of “Cultuur, musea en erfgoed”. De verhuurbedrijven ten behoeve van waterrecreatie kenden wel een fikse stijging van het aantal bezoekers.
- › De categorie zakelijk dagtoerisme was goed voor 116.000 bezoeken in 2023. Deze categorie werd in 2017 nog niet gemeten en is daarom niet meegenomen in de vergelijking van het totale aantal bezoeken.

Tabel 3.4. Aantal dagtoeristische bezoekers 2023 en 2017.

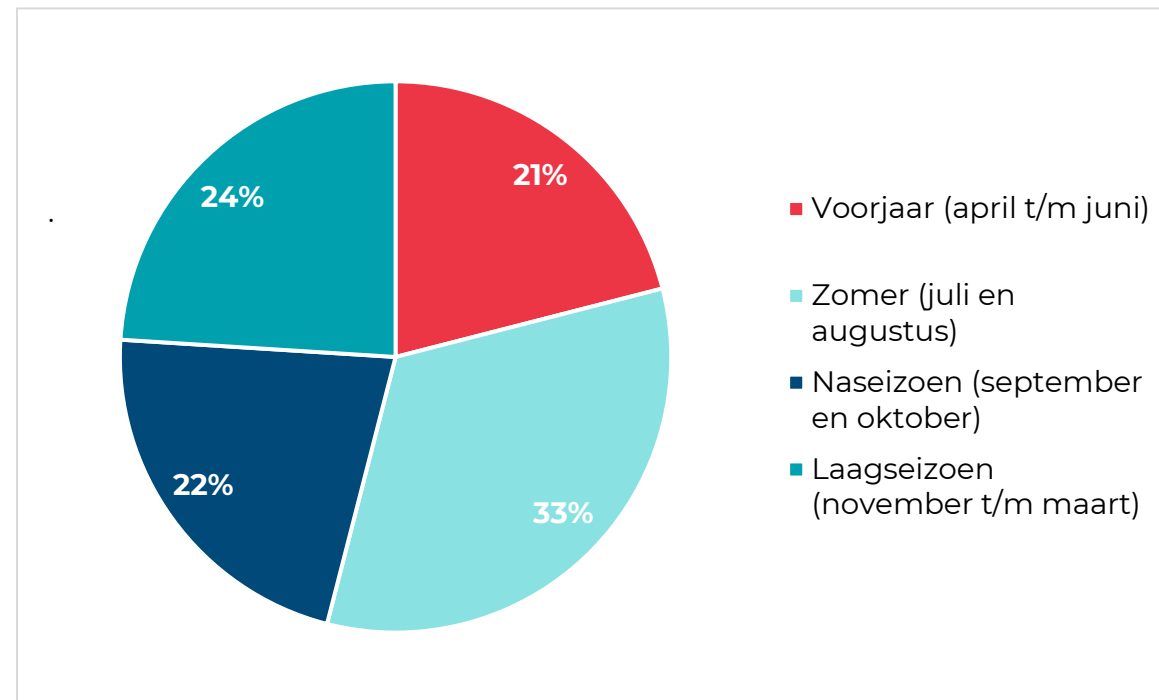
Type dagtoerisme	Bezoeken 2017	Bezoeken 2023	Ontwikkeling 2017-2023
Attracties en bezienswaardigheden	238.000	345.000	+45%
Cultuur, musea en erfgoed	202.000	316.000	+56%
Evenementen	248.000	228.000	-8%
Routegebonden recreatie	1.812.000	2.748.000	+52%
Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)	204.000	226.000	+11%
Recreatief winkelen	1.122.000	851.000	-24%
Totaal exclusief zakelijk	3.826.000	4.714.000	+23%
Zakelijk dagtoerisme	N.b.	116.000	N.v.t.
Totaal inclusief zakelijk		4.830.000	N.v.t.

- › Routegebonden recreatie kent een sterke stijging (+52%) in het aantal beoefenaars. Dit is een ontwikkeling die ook elders in het land zichtbaar is, en voortkomt uit de coronapandemie toen wandelen en fietsen twee van de weinige activiteiten waren die nog ondernomen konden worden. Zeker een deel van de 'nieuwe' wandelaars is blijven wandelen. In 2023 nam het aantal recreatieve wandel- en fietstochten per persoon (landelijk en provinciaal) wel weer wat af ten opzichte van de coronajaren (bron: CBS, Onderzoek onderweg in Nederland).
- › De daling van het aantal bezoeken voor recreatief winkelen (-24%) is in lijn met de landelijke trend waarin mensen minder vaak recreatief gaan winkelen. Het Nederlands Vrijtijdsonderzoek liet onlangs zien dat op nationaal niveau het aantal bezoeken met 34% was gedaald in de periode 2018 tot 2022/2023. Factoren als de populariteit van online winkelen liggen hieraan ten grondslag.

Spreiding bezoek over tijd

Aan de dagtoeristische aanbieders is gevraagd op welke wijze hun bezoekers over het jaar gespreid zijn. Dit is weergegeven in Figuur 3.1. hiernaast. Het grootste deel van de bezoeken vindt plaats in de zomermaanden (juli en augustus). In de winter vinden er per maand de minste bezoeken plaats. In vergelijking met het verblijfstoerisme is het aantal dagbezoeken gelijkmatiger over het jaar verspreid. Dit komt omdat het dagtoeristisch aanbod er ook is voor de eigen inwoners en inwoners van omliggende gemeenten. Hierdoor zijn deze aanbieders minder afhankelijk van het toeristische seizoen.

Figuur 3.1. Spreiding dagbezoeken over het jaar

Vergelijking met andere regio's

Voor de locatiegebonden aanbieders is een vergelijking met de regio's Achterhoek en Noord-Limburg gemaakt (zie Tabel 3.5, Noord-Limburg betreft een raming van Ginder op basis van meerdere onderzoeken). In Noord-Limburg trekken de attracties en bezienswaardigheden relatief veel bezoekers. Ook in de gemeente Land van Cuijk is dit de categorie met de hoogste bezoekaantallen, maar het verschil met de andere categorieën is aanmerkelijk kleiner. In de Achterhoek trekt juist de categorie actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie) relatief veel bezoekers, vanwege de grote hoeveelheid (commercieel uitgebate) recreatieplassen in de regio. Land van Cuijk heeft uiteraard met de ligging aan de Maas en diverse plassen en jachthavens wel een sterk profiel als het op waterrecreatie aankomt.

Minstens zo belangrijk is hoe aanbieders verhoudingsgewijs presteren. Het helpt als een regio over enkele aanbieders beschikt die als een echte trekker functioneren, zoals de Efteling voor Midden-Brabant en WILDLANDS voor Drenthe. Daarom is ook inzichtelijk hoeveel procent van de aanbieders minstens 100.000 bezoekers trekt (trekker), hoeveel procent 25.000 tot 100.000 bezoekers trekt (vasthouder), en hoeveel procent van de aanbieders onder 25.000 bezoekers blijft (basisvoorziening).

In de gemeente Land van Cuijk trekt circa 2% van de dagtoeristische aanbieders meer dan 100.000 bezoeken per jaar. Dat is net zo veel als in de Achterhoek, maar aanmerkelijk minder dan in Noord-Limburg. Noord-

Limburg en de Achterhoek hebben vergeleken met Land van Cuijk allebei ook relatief meer aanbieders in de bandbreedte 25.000 tot 100.000 bezoeken. Dit leidt tot de conclusie dat het dagtoeristische aanbod in het Land van Cuijk vooral kleinschalig is. Dit maakt dat het Land van Cuijk genoodzaakt is om op aanbod net buiten de gemeentegrenzen mee te liften, zoals in Noord-Limburg. Dat aanbod vergroot de aantrekkelijkheid van de gemeente voor zowel de eigen inwoner als de verblijfgast.

Tabel 3.5. Vergelijking bezoekaantallen Land van Cuijk, Achterhoek en Noord-Limburg

Type dagtoerisme	Land van Cuijk	Achterhoek	Noord-Limburg
Attracties en bezienswaardigheden	39%	23%	67%
Cultuur, musea en erfgoed	36%	26%	18%
Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)	26%	51%	15%

Tabel 3.6. Trekkraft dagtoeristisch aanbod

Trekkraft	Land van Cuijk	Achterhoek	Noord-Limburg
Meer dan 100.000 bezoeken	2%	2%	8%
25.000-100.000 bezoeken	4%	12%	24%
Minder dan 25.000 bezoeken	94%	86%	68%

3.3 PROFIEL DAGTOERIST

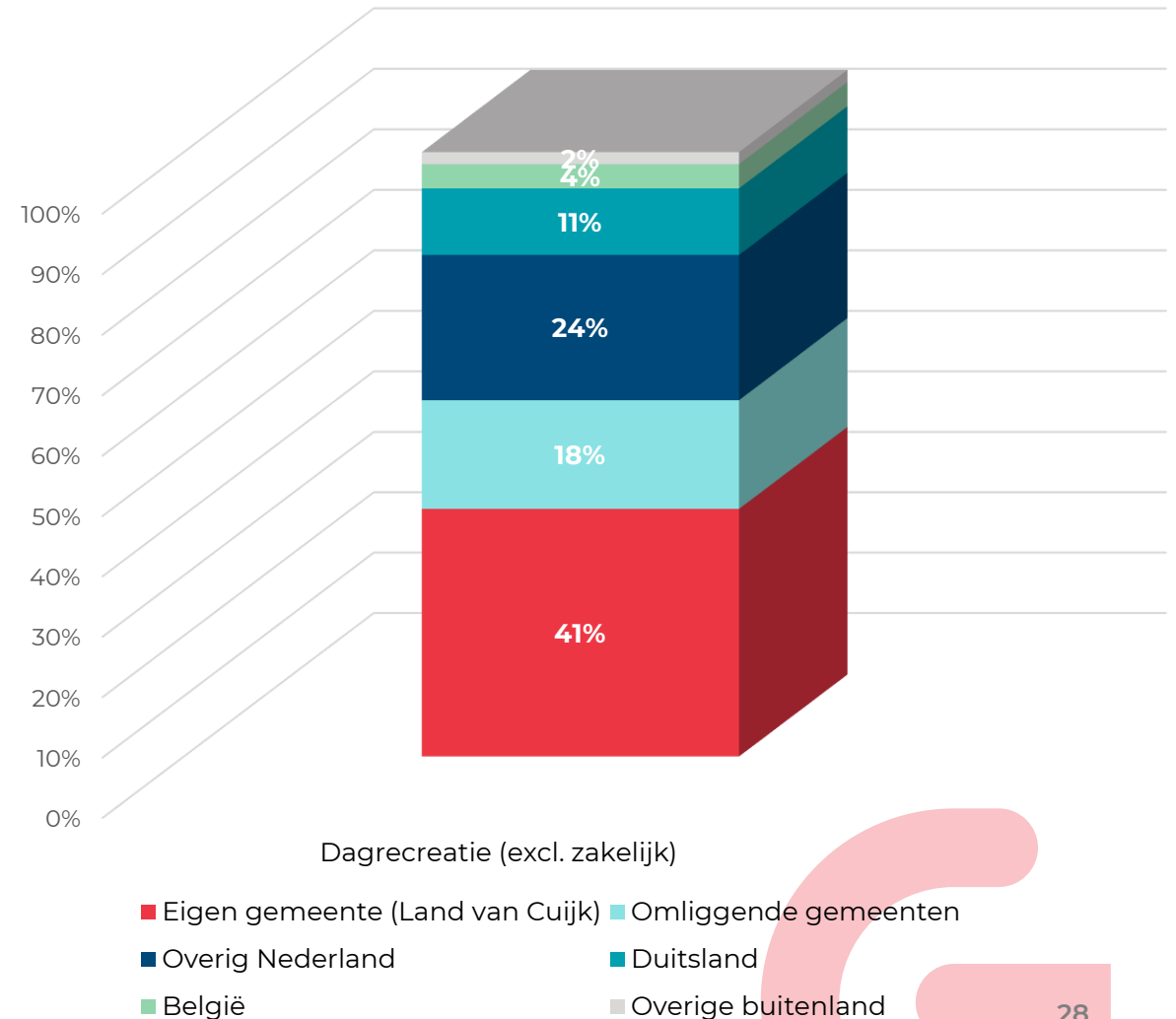
In deze paragraaf gaan we in op het profiel van de bezoeker van het vaste, locatiegebonden dagrecreatieve aanbod in de gemeente Land van Cuijk. Achtereenvolgens gaan we in op de herkomst, de leefstijl en het reisgezelschap.

Herkomst

Figuur 3.2. presenteert de herkomst van de dagbezoekers. Een groot deel van de dagbezoekers komt uit de eigen regio. De gemeente Land van Cuijk en de omliggende gemeenten zorgen gezamenlijk voor ongeveer 60% van de dagbezoekers. Circa een kwart van de dagbezoekers komt uit de rest van Nederland. Met 11% is Duitsland de grootste buitenlandse herkomstmarkt, gevolgd door België (4%). Circa 2% van de dagbezoekers komt uit een ander land dan Nederland, Duitsland of België. Duitsland is tevens de grootste toeristische groeimarkt voor de gemeente. Er wordt op ingezet om meer Duitse gasten naar de gemeente te trekken. ZooParc Overloon ging bijvoorbeeld een partnerschap aan met Tiergarten Kleve, en trok zo aanzienlijk meer Duitsers naar het park.

Net als bij het verblijfstoerisme is er een stijging te zien van het aandeel bezoekers uit het buitenland. In 2017 was dit 13% en nu is dat 17%. Het aandeel is vooral gestegen door relatief meer Duitse bezoekers.

Figuur 3.2. Herkomst dagbezoekers

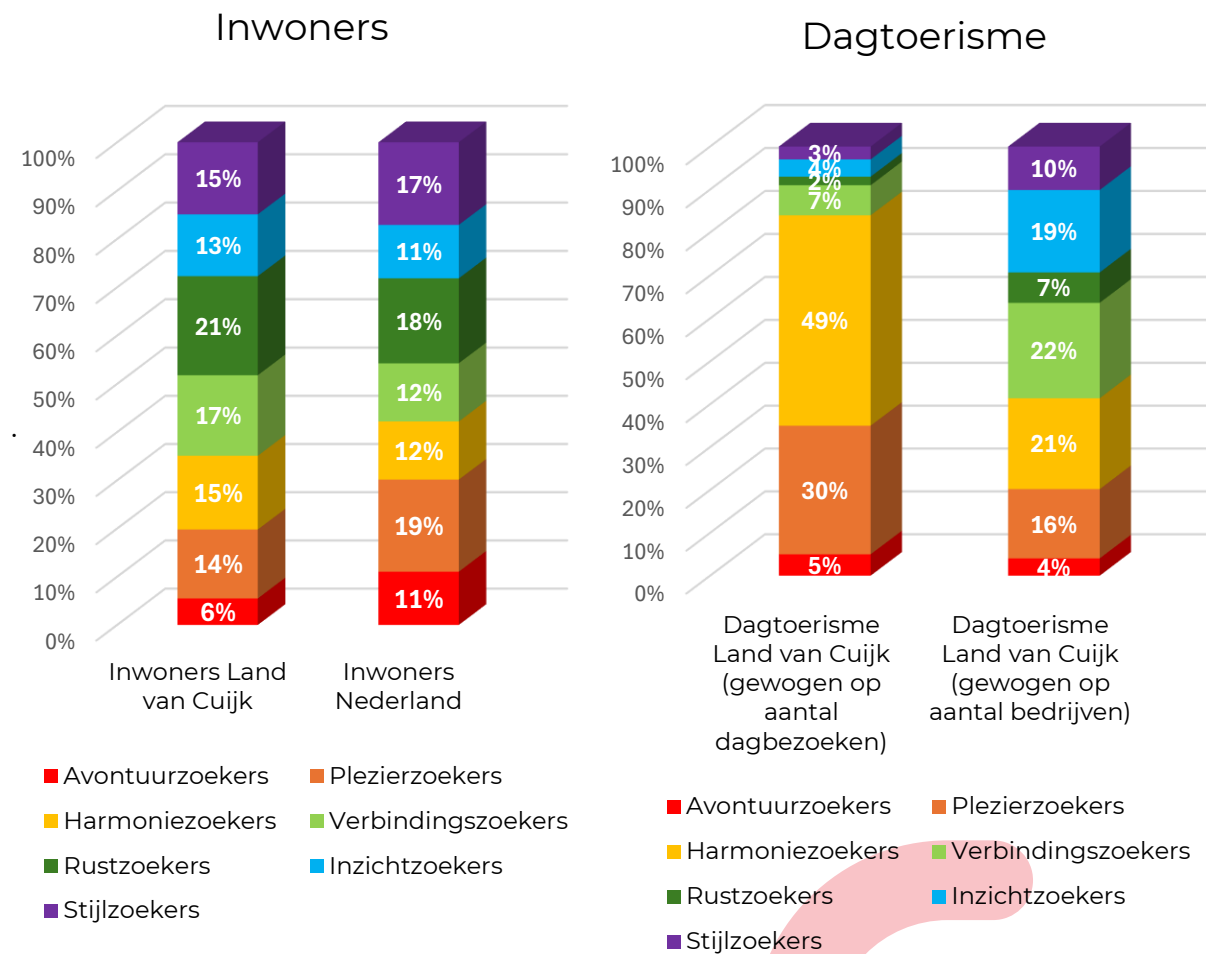

Leefstijl

Net als bij het verblijfstoerisme is ook voor het dagtoerisme gekeken naar de leefstijl van de dagbezoekers. Omdat een relatief groot deel van de dagbezoeken wordt gedaan door inwoners van de eigen gemeente is het interessant om de verdeling van de dagbezoeken over de zeven leefstijlen te vergelijken met de verdeling van de leefstijlen over de inwoners van de gemeente. Veruit de meeste dagbezoeken (ca. 50%) komen terecht bij aanbieders die vooral goed aansluiten op de harmoniezoeker. Dit is opvallend omdat 'slechts' 21% van de dagtoeristische aanbieders aangeeft dat de aanbieder zich richt op Harmoniezoekers. Dit betekent dat aanbieders gericht op de harmoniezoeker relatief hoge bezoekaantallen hebben. Het zijn vaak aanbieders die geschikt zijn voor het hele gezin, waar iedereen plezier van kan hebben. Ook in vergelijking met het aandeel inwoners met deze leefstijl (15%) is dit hoog. De aanbieders zijn vaak ook geschikt voor de plezierzoeker. Ook van deze leefstijl is bekend dat zij veel dagtoeristische uitjes ondernemen.

De vergelijking van de verdeling onder inwoners en het aantal aanbieders levert op dat voor inzichtzoekers, verbindingszoekers, harmoniezoekers en plezierzoekers relatief veel aanbod is. Voor stijlzoekers, avontuurzoekers en rustzoekers is er juist relatief weinig locatiegebonden dagtoeristisch aanbod. De rustzoeker vindt dat geen probleem: zij gaan graag wandelen en fietsen en bezoeken minder vaak locatiegebonden aanbod. Dit geldt, in mindere mate, ook voor de avontuurzoeker, maar die bezoekt de gemeente sowieso minder en woont er ook niet veel. Stijlzoekers zijn graag sportief bezig of ondernemen exclusievere uitjes. Om nog beter op de eigen inwoner in te spelen, zijn er kansen voor aanbod voor gezinnen en voor sportief, exclusief en bijzonder aanbod.

Figuur 3.3. Leefstijlen inwoners en dagbezoekers

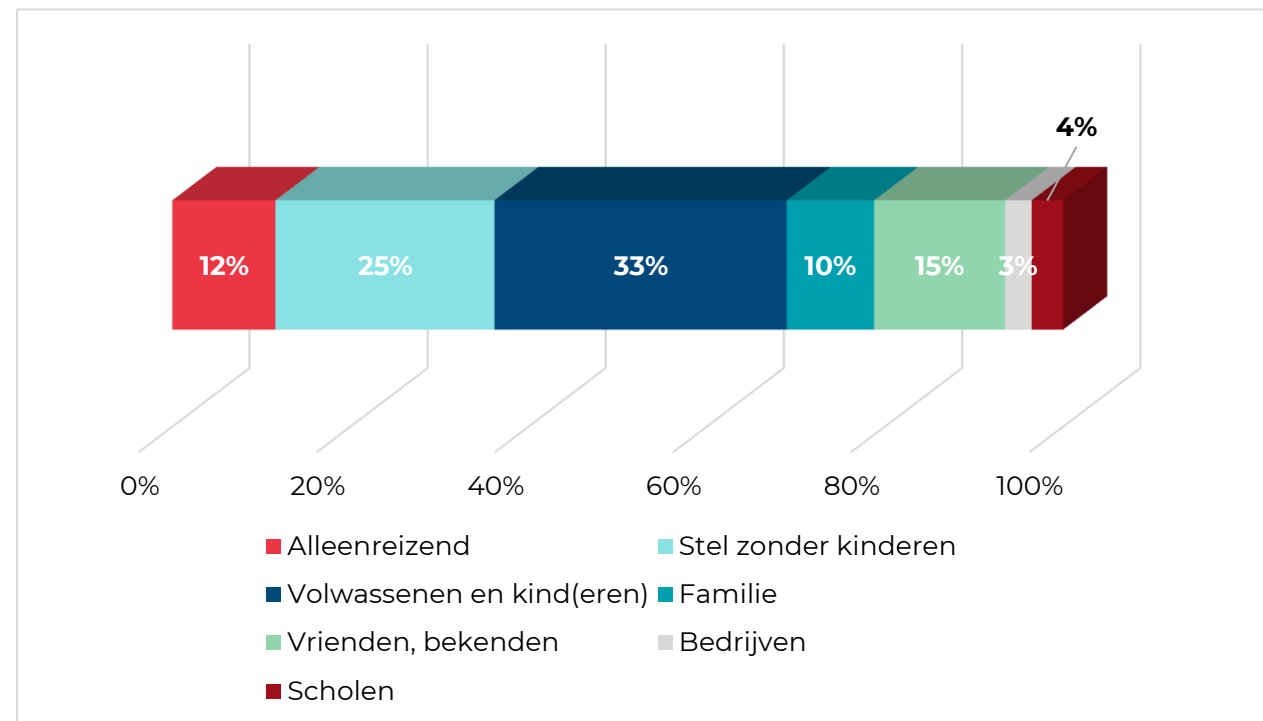
N.B.: de percentages tellen niet altijd op tot 100% in verband met de afronding op gehele procenten.

Reisgezelschap

Ongeveer een derde van de dagbezoeken is door gezinnen met kinderen. Dit sluit aan bij het karakter van het (grootschalige) dagtoeristisch aanbod in de gemeente, dat zich veelal richt op gezinnen. Ongeveer een kwart van de bezoekers van het dagtoeristische bezoek is van stellen. De derde groep zijn alleenreizenden. Met name bij aanbieders van cultuur, musea en erfgoed worden relatief veel bezoeken als stel of alleen afgelegd. 10% van de bezoekers wordt afgelegd in vriendengroepen. 4% van de bezoekers komt vanuit scholen en 3% vanuit bedrijven.

In 2017 is alleen naar de leeftijd van bezoekers gevraagd. Toen was bijna 50% van de bezoekers 45 jaar of ouder en bijna 25% was jonger dan 18 jaar. De eerste leeftijdscategorie komt naar verwachting deels overeen met stellen zonder kinderen, families en vrienden, bekenden, terwijl de tweede categorie vooral overeenkomsten heeft met de categorieën volwassenen en kind(eren), families en scholen. Het is niet eenvoudig om een 1-op-1 vergelijking te maken, maar het lijkt er wel op dat het aandeel bezoeken van kinderen licht toegenomen is.

Figuur 3.4. Reisgezelschap dagtoeristische bezoekers

N.B.: de percentages tellen niet op tot 100% in verband met de afronding op gehele procenten.

3.4 CUSTOMER JOURNEY

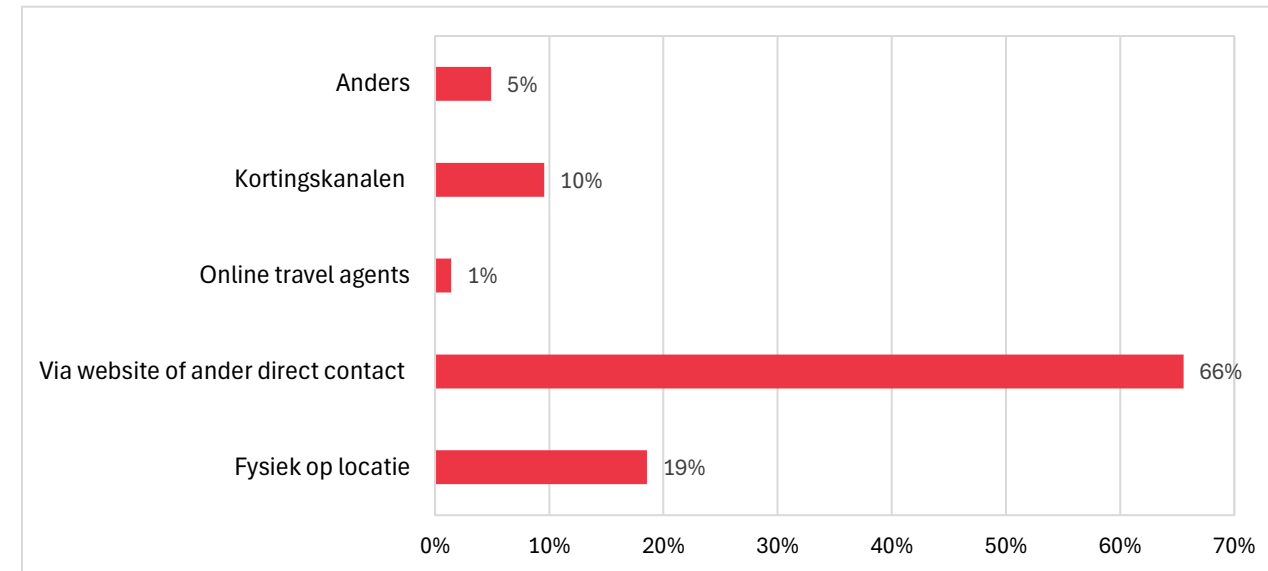
Vóór bezoek: boekingskanalen

Na het opzoeken van informatie over en het maken van een keuze tussen verschillende dagtoeristische aanbieders voor een dagje uit, is het kopen van tickets en/of reserveren van tijdsloten één van de eerste stappen in de customer journey. In Figuur 3.5. zijn de contactkanalen van dagtoeristen weergegeven. Veruit de grootste groep (ruim 65%) komt in contact via een directe manier, zoals de website van het bedrijf of per telefoon. Bijna 20% komt fysiek op locatie in contact met het bedrijf. Daarmee blijft er ongeveer 15% over waarbij dagtoeristen via een andere partij (bijvoorbeeld kortingskanalen, online travel agents) terecht komen bij de locatiegebonden dagrecreatie. Tickets worden dus voor het overgrote deel via één van de eigen kanalen direct bij de aanbieder gekocht. De verhouding tussen eigen kanalen van een aanbieder en bijvoorbeeld kortingskanalen is erg afhankelijk van de mate waarin aanbieders gebruik maken van kortingsacties.

Tijdens bezoek: vervoerswijze

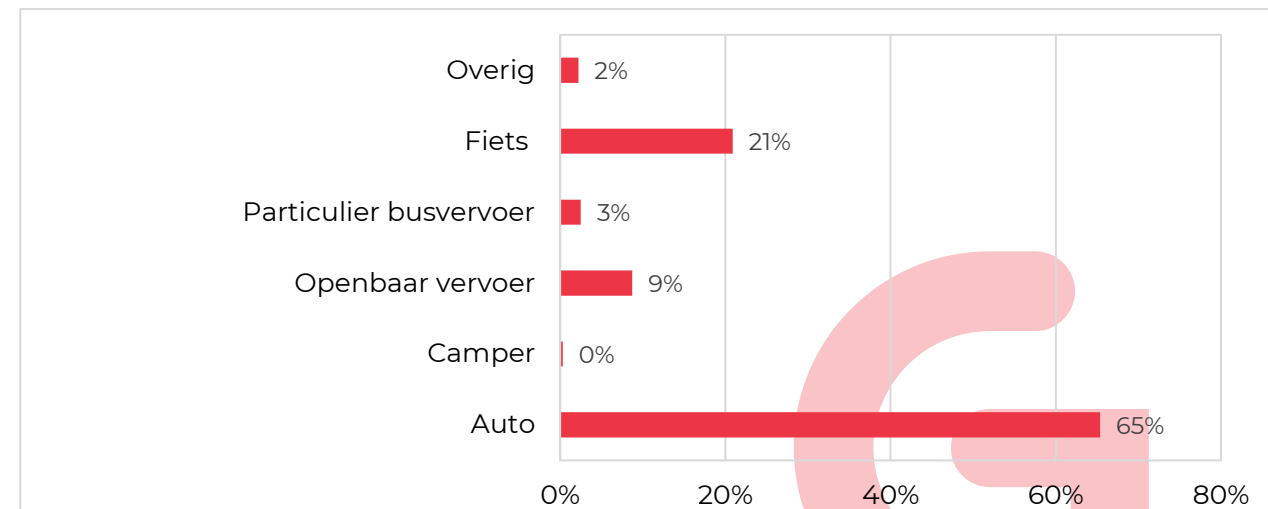
De auto is het meest populaire vervoersmiddel om van- en naar het locatiegebonden dagrecreatie te reizen. Ca. 65% van de bezoekers komt namelijk met de auto. Ruim 20% pakt de fiets en bijna 10% gaat met het openbaar vervoer. De overige 10% van de bezoekers kiest voor een andere vervoerswijze. De auto blijft dus het meest dominante vervoersmiddel. Hoogstwaarschijnlijk komt dit mede doordat niet alle kernen goed met elkaar verbonden zijn via het OV.

Figuur 3.5. Hoe komen dagtoeristen in het Land van Cuijk (locatiegebonden dagrecreatie)

N.B.: de percentages tellen niet op tot 100% in verband met de afronding op gehele procenten.

Figuur 3.6. Vervoerswijze van- en naar locatiegebonden dagtoeristisch bezoek

Na bezoek: gasttevredenheid

Iedere recreatieondernemer ziet graag tevreden gasten. Dit is niet alleen nu belangrijk, maar ook om in de toekomst voldoende nieuwe- en herhaalbezoekers te trekken. We zien dat bezoekaantallen in steeds grotere mate afhangen van de tevredenheid van eerdere bezoekers. Door reviews achter te laten kunnen toekomstige bezoekers worden beïnvloed.

Locatiegebonden dagrecreatief aanbod

Bezoekers van de gemeente Land van Cuijk zijn over het algemeen erg tevreden met het locatiegebonden dagrecreatief aanbod. De gemiddelde reviewscore die wordt gegeven voor attracties was 9,4 in 2023 (bron: Visit Brabant, rapportage over gastoordeel in 2023). Ginder heeft ook onderzocht welke woorden bovengemiddeld vaak in de reviews naar voren komen. Deze woorden komen terug in de wordcloud op de volgende pagina. Met name de vriendelijkheid van de gastheren/gastvrouwen, de mooie locatie, de goede service en de goede uitleg zorgen ervoor dat bezoekers tevreden zijn.

Omgeving

De omgeving is het toneel voor een ander deel van het dagrecreatief aanbod. Denk bijvoorbeeld aan de routegebonden recreatie en, in mindere mate, het recreatief winkelen. Ook voor de omgeving is een wordcloud gemaakt. Bezoekers vinden de gemeente prachtig om te wandelen en mooi om te fietsen. Ook waarderen ze de rust die er in de

meeste gebieden is. Daarnaast vinden veel mensen het fijn dat er zwem- en vaarmogelijkheden zijn. De positieve effecten van de combinatie tussen land- en waterrecreatie komen uit de analyse duidelijk naar voren.

1. Gewogen gemiddelde van de beoordeling van een selectie van 15 diverse en grotere dagrecreatieve bedrijven uit de gemeente.
2. Gewogen gemiddelde van de beoordeling van een selectie van 10 natuur- en recreatiegebieden in de gemeente.

Figuur 3.7. Tevredenheid met locatiegebonden dagrecreatief aanbod

Figuur 3.8. Tevredenheid met omgeving

4

Impact toerisme en recreatie

4.1 IMPACT OP DE ECONOMIE

Bestedingen

De bestedingen van toerisme en recreatie in de gemeente Land van Cuijk bedragen ca. € 117 miljoen euro in 2023. Dat komt overeen met een toegevoegde waarde van ongeveer € 67 miljoen, zoals is berekend met het Ginder Input-Outputmodel (zie bijlage 4 voor meer toelichting). De bestedingen zijn ongeveer 39% hoger dan in 2017. Op pagina 37 wordt nader toegelicht hoe deze groei tot stand komt, bijvoorbeeld door prijsstijgingen of meer overnachtingen en bezoeken.

Tabel 4.1 geeft de totale bestedingen per categorie weer.

- De bestedingen als gevolg van het verblijfstoerisme zijn ca. € 50 mln. (+75% ten opzichte van 2017). Met betrekking tot het verblijfstoerisme is te zien dat het leeuwendeel van de bestedingen voortkomt uit de categorieën hotels, vakantiewoningen en campings. Dit is voornamelijk een gevolg van het hoge aantal overnachtingen binnen deze categorieën. Hotels hebben een stuk minder overnachtingen dan vakantiewoningen en campings, maar gasten besteden meer per overnachting (zie ook bijlage 5).
- Het grootste gedeelte van de bestedingen komt voort uit het dagtoerisme (57%). In totaal zijn de bestedingen ruim € 67 mln. (+21% ten opzichte van 2017). De bestedingen in de dagrecreatie komen net als bij de vorige meting voor een groot gedeelte uit recreatief winkelen (59%), maar wel minder dan in 2017 (door het lagere aantal bezoeken). De overige bestedingen zijn ongeveer evenredig verdeeld over de andere categorieën. De categorie actieve en sportieve recreatie (incl. waterrecreatie) blijft iets achter qua bestedingen ten opzichte van de andere categorieën.

Tabel 4.1. Bestedingen toerisme en recreatie (2023 en ontwikkeling 2017-2023)

Categorie	Bestedingen	Ontwikkeling 2017-2023
Hotels	€ 13.681.000	+66%
Bed & breakfasts en pensions	€ 1.942.000	+141%
Vakantiewoningen	€ 18.791.000	+92%
Campings	€ 11.583.000	+67%
Groepsaccommodaties	€ 1.996.000	+37%
Jachthavens	€ 2.059.000	+50%
Verblijfstoerisme	€ 50.053.000	+75%
Attracties en bezienswaardigheden	€ 7.345.000	+164%
Cultuur, musea en erfgoed	€ 5.876.000	+82%
Actieve en sportieve recreatie (incl. waterrecreatie)	€ 2.431.000	+61%
Routegebonden recreatie	€ 4.171.000	+86%
Recreatief winkelen	€ 39.816.000	-7%
Evenementen	€ 3.364.000	+5%
Zakelijk	€ 4.355.000	-
Dagtoerisme	€ 67.358.000	+21%
Totaal (incl. zakelijk)	€ 117.411.000	+39%
Totaal (excl. zakelijk dagtoerisme)	€ 113.056.000	+34%

In Tabel 4.2 zijn de bestedingen op een andere wijze geclassificeerd (naar bestedingen aan logies, restaurants en cafés, detailhandel en entree). De bestedingen aan de detailhandel zijn het hoogst, door het recreatief winkelen. Wel blijft de ontwikkeling sinds 2017 van deze bestedingen achter bij de andere typen bestedingen. Online winkelen is een belangrijke oorzaak. Ook verschuift recreatief winkelen van kleine en middelgrote kernen naar grotere steden zoals 's-Hertogenbosch en Nijmegen.

Hierna zijn de meeste bestedingen aan logies. Met name bij vakantieparken en hotels zijn deze bestedingen hoog (69% van de totale bestedingen aan logies). De rest van de bestedingen komt logischerwijs voort uit andere vormen van verblijfstoerisme.

Ook de horeca is sterk afhankelijk van bestedingen gegenereerd door gasten in de hotels en vakantieparken. Dit komt omdat de reguliere activiteit restaurant- of cafébezoek in de raming buiten beschouwing blijft. Horecabestedingen die samengaan met andere bezoekmotieven (bijvoorbeeld als onderdeel van een fietstocht) zijn wel meegenomen. Bestedingen aan entree komen voort uit de dagrecreatie. De categorieën “Attracties en bezienswaardigheden” en “Cultuur, musea en erfgoed” hebben hierbij het grootste aandeel.

Tabel 4.2. Bestedingen toerisme en recreatie naar type (2023 en ontwikkeling 2017-2023)

Bestedingen per type	2023	Ontwikkeling 2017-2023
Logies	€ 27.341.000	+72%
Restaurants en cafés	€ 26.986.000	+84%
Detailhandel	€ 46.823.000	+3%
Entree	€ 16.261.000	+97%
Totaal excl. zakelijk	€ 117.411.000	+39%

Er zijn enkele zaken veranderd ten opzichte van de eenmeting in 2017. Dat zijn:

1. Het aanbodbestand is geactualiseerd en uitgebreid. Bedrijven die vorige meting bestonden en niet zijn meegenomen zijn toegevoegd aan de raming van 2017.
2. Recreatief winkelen is onderdeel van de bestedingen. In de vorige meting is deze categorie alleen meegenomen in de bijlage. Er is daarom gecorrigeerd voor de bestedingen van 2017. Hiervoor is óók een andere methode gehanteerd.
3. Vervoer was in de eenmeting nog één van de sectoren van bestedingen. Dit is niet meer in lijn met de leidraad van de sector inzake impactramingen (zie de [KNEITER-leidraad](#)) en is daarom weggelaten in 2023. Voor 2017 is er gecorrigeerd.
4. Voor deze editie is zakelijk toerisme toegevoegd. In 2017 was dit nog niet het geval. Hierdoor is gekozen om de vergelijking exclusief zakelijk toerisme te maken.

Meer toelichting over de veranderingen in de aanpak zijn te vinden in bijlage 1.

Ontwikkeling economische betekenis in perspectief

De ontwikkeling van de economische betekenis kan ook worden uitgedrukt in een prijs- en volume-effect. Het prijseffect is de wijziging door hogere of lagere prijzen/bestedingen, het volume-effect is de wijziging van de economische betekenis door meer of minder overnachtingen/bezoeken. Uit de analyse blijkt:

- ▶ Het volume-effect bedroeg in totaal bijna € 6,5 mln. Het volume-effect wordt sterk beïnvloed door recreatief winkelen. Omdat steeds meer mensen online winkelen, was voor recreatief winkelen sprake van een sterk negatief volume-effect. De overige onderdelen (verblijfstoerisme, overig dagtoerisme) laten wel een positief volume-effect zien.
- ▶ Binnen het verblijfstoerisme bestaat het volume-effect voor circa € 5,8 miljoen (47%) aan bestedingen van bezoekers die nieuwe verblijfs-aanbieders aandoen. Het resterende deel, bij aanbieders die in 2017 ook al actief waren, is te danken aan hogere bezettingsgraden en/of een uitbreiding van het aanbod.
- ▶ Het prijseffect is op alle vlakken positief (verblijfstoerisme, recreatief winkelen, overig dagtoerisme). Het prijseffect is sterk verbonden met inflatie. In de periode 2017-2023 was de inflatie 24,4% (bron: CBS). De groei van de prijzen in de toeristisch-recreatieve sector was 26,2%, dus vergelijkbaar met de inflatie. In sommige categorieën was het prijseffect hoger, zoals bij hotels (33%). Dat duidt ook op een kwaliteits- of productiviteitsverbetering.
- ▶ Als het volume-effect en het prijseffect naast elkaar worden geplaatst, dan blijkt dat het grootste deel van de groei aan bestedingen tussen 2017 en 2023 voortkomt uit het prijseffect. Zonder recreatief winkelen zijn het volume- en prijseffect juist redelijk in balans met elkaar.

Tabel 4.3. Prijs- en volume-effect bestedingen

	Volume-effect	Prijseffect
Verblijfstoerisme	€ 12.353.000	€ 9.051.000
Dagtoerisme		
Recreatief winkelen	-/- € 10.357.000	€ 7.372.000
Overig dagtoerisme	€ 4.491.000	€ 5.722.000
Totaal	€ 6.487.000	€ 22.145.000

Het prijs- en volume-effect is berekend exclusief zakelijk dagtoerisme, omdat hiervoor geen data over 2017 beschikbaar is.

Werkgelegenheid

Aan de hand van cijfers van Stichting LISA is de werkgelegenheid als gevolg van toerisme en recreatie in kaart gebracht. In totaal zorgt de sector recreatie en toerisme voor 2.690 banen in de gemeente Land van Cuijk, ofwel 6,3% van de totale werkgelegenheid. Deze banen zijn verdeeld over 670 vestigingen in de gemeente.

Ten opzichte van 2017 is het aantal banen binnen de R&T gegroeid met 2,3% in de gemeente Land van Cuijk. Dit is minder dan zowel de landelijke groei (+8,2%), als de groei binnen de provincie (+2,7%). Daarnaast steeg het aantal banen in andere vergelijkingsgebieden meer: in de Achterhoek met +9,1% en in het Rivierenland (Zuidwest-Gelderland) met +8,2%. Het aantal banen in de R&T-sector in Noord-Limburg is daarentegen gelijk gebleven in de periode 2017-2023. De groei in bestedingen in het Land van Cuijk vertaalt zich dus nog niet in een forse groei aan banen, zoals in sommige andere regio's wel zichtbaar is.

Met 6,3% van de werkgelegenheid heeft de sector een groter aandeel dan in de provincie Noord-Brabant (5,7%). Landelijk is het aandeel wel iets hoger (6,6%), net als in de regio's Achterhoek (6,7%) en Noord-Limburg (7,2%). Het aandeel in de werkgelegenheid van de gemeente Land van Cuijk geeft aan dat de gemeente vergeleken met andere gemeenten in de provincie Noord-Brabant een relatief sterke sector heeft, maar dat er geen sterke afhankelijkheid is. In gemeenten als Valkenburg aan de Geul en Veere is het aandeel in de werkgelegenheid bijvoorbeeld hoger dan 30%. In de gemeente Land van Cuijk is recreatie en toerisme niet de enige sterke sector.

Tabel 4.4. Benchmark werkgelegenheid R&T-sector

	Ontwikkeling aantal banen R&T (2017-2023)	Aandeel banen R&T in totale werkgelegenheid (2023)
Achterhoek	9,1%	6,7%
Noord-Limburg	0,0%	7,2%
Rivierenland	8,2%	5,2%
Noord-Brabant	2,7%	5,7%
Nederland	8,2%	6,6%
Land van Cuijk	2,3%	6,3%

Bron: Stichting LISA, gegevens over 2017 en 2023. Stichting LISA hanteert een afbakening voor toerisme en recreatie die in overeenstemming is met de landelijke R&T-standaard.

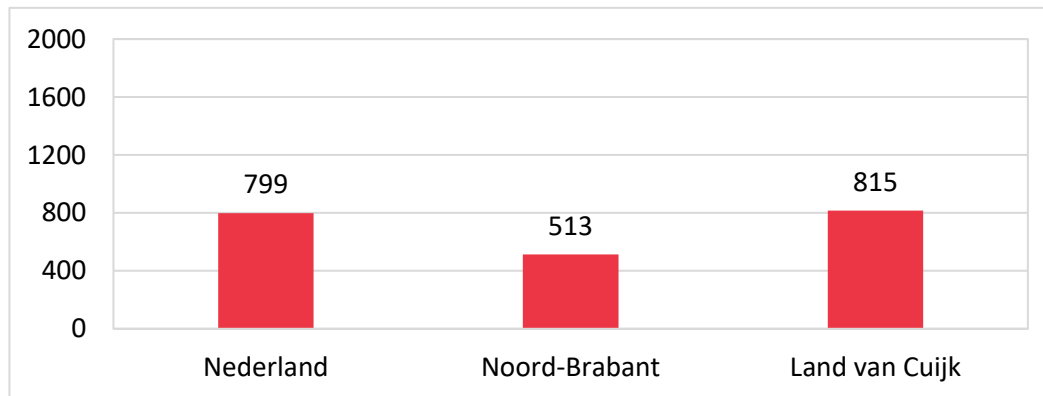
4.2 IMPACT OP DE SAMENLEVING

Toeristische druk

NBTC Holland Marketing meet de toeristische druk door het aantal overnachtingen te vergelijken met het aantal inwoners in een gebied. Zo ontstaat een beeld bij de intensiteit die inwoners ervaren als gevolg van toerisme en recreatie. Uit de onderstaande figuur wordt duidelijk dat in de gemeente Land van Cuijk in 2023 per 100 inwoners 815 overnachtingen op toeristische plaatsen en in toeristische accommodaties plaatsvonden. Daarmee verhoudt de mate van toerisme zich tot het landelijk gemiddelde, dat in hetzelfde jaar op ongeveer 800 overnachtingen per 100 inwoners uitkwam. Noord-Brabant realiseerde een iets lager cijfer per 100 inwoners. Op gemeenteniveau wijkt de toeristische druk in de gemeente dus niet veel af van het landelijk gemiddelde. Dat impliceert

ook dat er elders in het land drukker en minder drukke gebieden zijn. Dat is ook zichtbaar als dezelfde analyse wordt uitgevoerd voor de diverse gewesten in de gemeente Land van Cuijk. Uit onderstaande figuur wordt duidelijk dat met name in het zuidoostelijke deel van de gemeente (rondom toeristische kern Overloon) een relatief hoog aantal overnachtingen per 100 inwoners werd gerealiseerd. Uit de enquête onder inwoners die Ginder eerder uitvoerde in het kader van de Visie Toerisme en Recreatie bleek dat in dit gebied de steun voor recreatie en toerisme juist sterk is. In andere delen van de gemeente Land van Cuijk, zoals rondom Grave en Boxmeer, is het aantal overnachtingen per 100 inwoners nog aanmerkelijk lager.

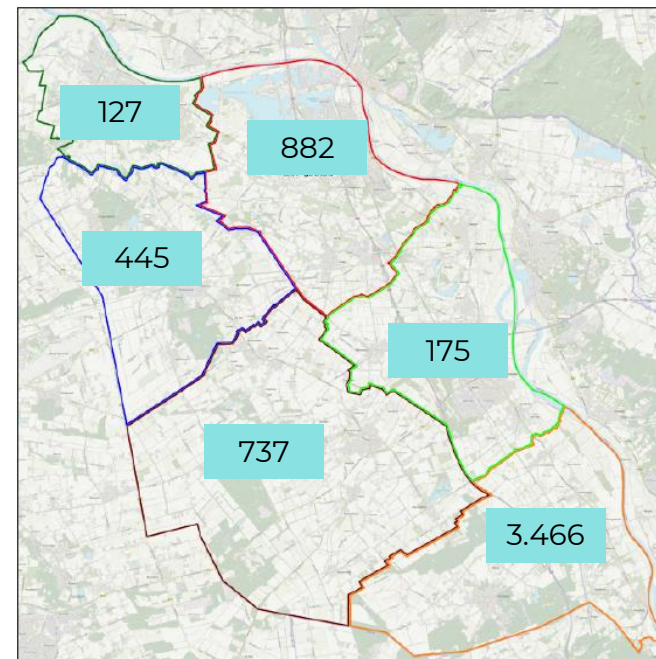
Figuur 4.1. Aantal toeristische overnachtingen per 100 inwoners (2023)

Voor de vergelijking zijn overnachtingen op vaste plaatsen buiten beschouwing gelaten. Bron:

- Enquête verblijfsaanbieders (voor Land van Cuijk)
- CBS, Statistiek Logiesaccommodaties (voor Nederland en Noord-Brabant)

Figuur 4.2. Aantal toeristische overnachtingen per 100 inwoners per gewest

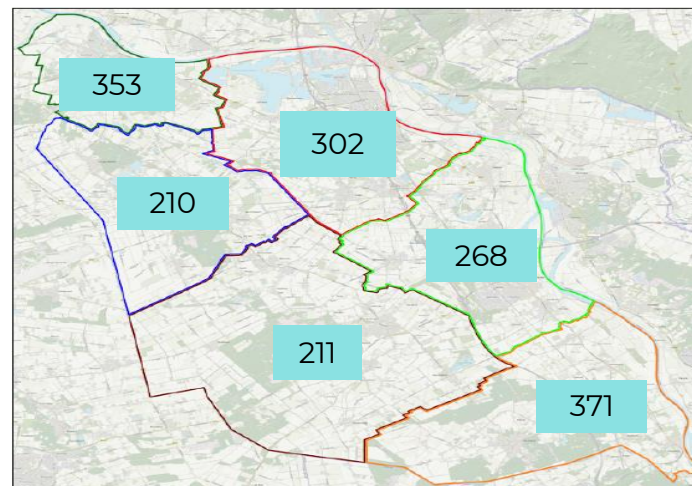

Bijdrage aan voorzieningenniveau

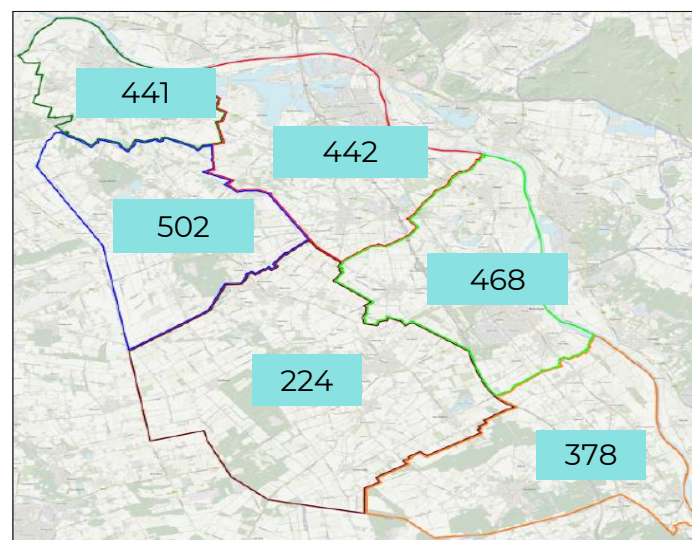
Toerisme en recreatie kunnen ervoor zorgen dat het draagvlak voor voorzieningen in een gebied groter wordt. Zeker in minder dichtbevolkte gemeenten met kleine kernen kan toerisme net het verschil betekenen tussen wel of geen supermarkt, en wel of geen dorpscafé. Aan de hand van gegevens van Locatus is geanalyseerd hoe het aantal m² horeca, dagelijkse en niet-dagelijkse detailhandel per gewest in de gemeente Land van Cuijk zich verhoudt tot de spreiding van toerisme en recreatie. Hieruit blijkt:

- ▶ **Horeca.** Gemiddeld beschikt de gemeente Land van Cuijk over 285 m² horeca per 1.000 inwoners. Ter vergelijking: het landelijk gemiddelde is exact hetzelfde, terwijl in de Achterhoek, Noord-Limburg en Zuidwest-Gelderland (Rivierenland) deze gemiddeldes achtereenvolgens 249, 321 en 200 zijn. De sterke inzet van toerisme en recreatie in bijvoorbeeld Noord-Limburg laat zich dus vertalen naar relatief meer horeca per inwoner. In de gemeente Land van Cuijk is de hoogste relatieve aanwezigheid van horeca in het zuidoostelijke deel van de gemeente, waar met Overloon één van de belangrijkste toeristische kernen is.
- ▶ **Dagelijkse detailhandel.** Het gemiddelde in de gemeente ligt op 425 m². In Nederland is dit gemiddeld 393 m² en in de Achterhoek, Noord-Limburg en Rivierenland respectievelijk 446, 448, 403. Inwoners in Land van Cuijk beschikken dus, net als inwoners van de benchmarkregio's, over een meer dan gemiddeld aanbod aan dagelijkse detailhandel. Vaak speelt ook de structuur van een gebied mee. In een gebied met veel kleine kernen (met 3.000 of minder inwoners) zijn vaak net genoeg of net te weinig inwoners om een supermarkt rendabel te kunnen houden. Extra draagvlak door toerisme kan de mogelijkheden vergroten en daarmee ook de leefbaarheid voor de inwoner versterken.

Figuur 4.3. Aantal m² verkoopvloeroppervlak (VVO) horeca per 1.000 inwoners

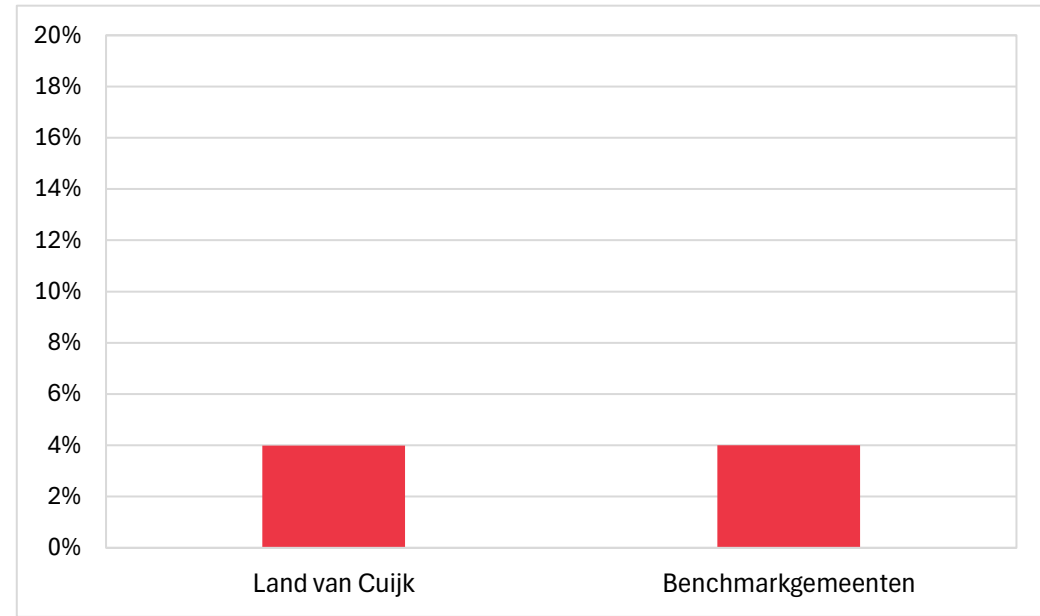

Figuur 4.4. Aantal m² winkelvloeroppervlak (WVO) dagelijkse detailhandel per 1.000 inwoners

› **Niet-dagelijkse detailhandel.** In 2021 is een Koopstromenonderzoek in onder meer de provincie Noord-Brabant uitgevoerd. In het kader van dat onderzoek is ook de herkomst van de omzet in beeld gebracht. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen omzet van mensen uit de eigen gemeente, mensen uit regiogemeenten, mensen uit België en toeristen. Destijds was de gemeente Land van Cuijk nog niet één gemeente, daarom zijn de aandelen van de afzonderlijke gemeenten gewogen. Gemiddeld was 4% van de omzet in de recreatieve sector van de detailhandel afkomstig van toeristen. Dat aandeel is ook zichtbaar voor vergelijkbare, landelijk gelegen gemeenten. Dit resultaat laat zien dat in de gemeente toerisme voor veel ondernemers extra draagvlak oplevert. Dit kan net het verschil betekenen tussen een gezonde en minder gezonde exploitatie.

Figuur 4.5. Aandeel toerisme in omzet recreatieve detailhandel

Bron: Bureau Stedelijke Planning, I&O Research, BRO (2022). Koopstromenonderzoek 2021

4.3 IMPACT OP DE OMGEVING

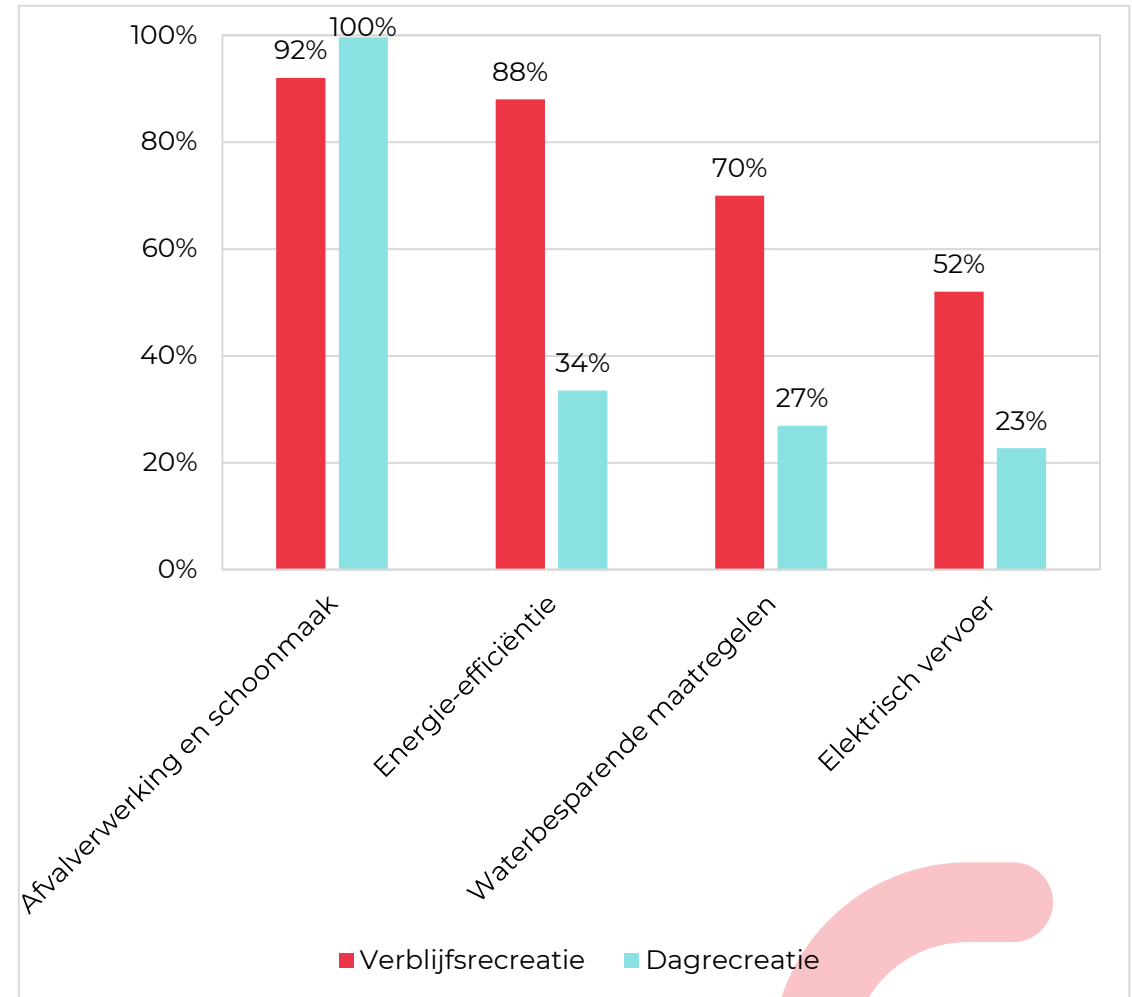
Duurzaamheid bedrijven

Toerisme en recreatie hebben net als alledaagse activiteiten impact op de omgeving, bijvoorbeeld omdat ervoor gereisd moet worden. De toeristisch-recreatieve sector zelf werkt ook aan manieren om tot een duurzamere bedrijfsvoering te komen. Sommige bedrijven zetten in op het behalen van een keurmerk. In de sector is een certificering met Green Key gebruikelijk. In de gemeente Land van Cuijk hebben vijf aanbieders een dergelijke certificering, alle met het hoogste niveau (Goud). Hoewel het aantal locaties met een Green Key-keurmerk bescheiden is, is de impact van deze bedrijven wel relatief groot. Ze zijn goed voor een substantieel deel van de overnachtingen en dagbezoeken. Er zijn geen locaties die beschikken over een Blauwe Vlag, het internationale milieukeurmerk voor stranden en jachthavens.

Andere aanbieders zijn wel bezig met duurzaamheid in de bedrijfsvoering (zie Figuur 4.6.):

- ▶ Met name (grote) verblijfsaanbieders zijn ver in het doorvoeren van maatregelen. Zeker op het vlak van afvalverwerking en schoonmaak wordt naar een duurzamere bedrijfsvoering gestreefd. Respectievelijk 9 op de 10 en 7 op de 10 verblijfsaanbieders zet ook in op energie-efficiëntie en waterbesparende maatregelen. Bijna de helft van de aanbieders biedt faciliteiten voor gasten met een elektrische auto.
- ▶ Vrijwel alle dagrecreatieve aanbieders houden rekening met duurzaamheid in afvalverwerking en schoonmaak. Op de andere maatregelen blijven de dagrecreatieve aanbieders wat achter ten opzichte van de verblijfsaanbieders. Dat is plausibel gezien de aard van het dagrecreatief aanbod. Vaak is sprake van buitenactiviteiten en zijn er minder gebouwen dan in het verblijfstoerisme.

Figuur 4.6. Duurzaamheid in de bedrijfsvoering

Voetafdruk

Op basis van beschikbare methoden is de CO₂-voetafdruk van verblijfs-gasten aan de gemeente Land van Cuijk bepaald¹⁾. Ook de dagrecreatieve activiteiten die zij ondernemen tijdens een vakantie worden hierin meegenomen. We maken voor de raming gebruik van kengetallen over de CO₂-voetafdruk tijdens een vakantie. Deze is specifiek gemaakt voor de gemeente Land van Cuijk door rekening te houden met factoren als:

- het **type accommodatie** waarin gasten overnachten: verblijf in een hotel of vakantiewoning zorgt voor een grotere voetafdruk dan bij een vakantie met de tent;
- de **verblijfsduur** van de gasten: bij een kort verblijf weegt de belasting op de omgeving van de reis naar de bestemming relatief zwaar, omdat deze over minder dagen wordt verspreid;
- de **herkomst van de gasten**: buitenlandse gasten moeten vaak verder reizen dan Nederlanders.

Op basis van de beschikbare informatie was de CO₂-voetafdruk van verblijfstoerisme in de gemeente Land van Cuijk in 2023 ongeveer 37,4 mln. kilogram CO₂. Hierbij gelden de volgende aandachtspunten:

- Ook zonder verblijfstoerisme hebben mensen een voetafdruk. Op een normale dag, zonder vakantie, is die 24,4 kg. CO₂ per persoon (bron: Breda University of Applied Sciences/BUAS). Een verblijfstoerist in de gemeente Land van Cuijk was in 2023 goed voor gemiddeld 31,0 kg. CO₂ per vakantiedag. Dat is ruim 20% hoger dan inwoners op een normale dag. Verblijfs-gasten zouden, als ze thuis zouden blijven, ook een voetafdruk hebben. De extra voetafdruk is dus lager.

- Het verblijfstoerisme zorgt voor een bescheiden voetafdruk vergeleken met andere (economische) activiteiten. De gemeente Land van Cuijk heeft ruim 91.000 inwoners, die, bij een gemiddelde voetafdruk van 24,4 kg. per dag, op jaarbasis goed zijn voor 814 mln. kg. CO₂. De voetafdruk van het verblijfstoerisme is daar ongeveer 4,6% van.

Bijdrage aan behoud natuur

De gemeente Land van Cuijk biedt een veelzijdig landschap met uitgestrekte bossen, heidevelden, waterplassen en veengebieden. In 2024 heeft de gemeente Land van Cuijk een Natuurvisie opgesteld. Hiertoe is ook onderzoek gedaan naar de huidige staat van de natuur in de gemeente. In dat rapport wordt geconcludeerd dat de natuur in de gemeente momenteel een basisniveau van biodiversiteit heeft met veel voorkomende soorten en weinig tot geen aanwezigheid van bedreigde soorten²⁾. De onderzoekers geven aan dat met een set aan maatregelen natuurwinst mogelijk is.

Er is (op dit moment) geen gedocumenteerd bewijs bekend dat toerisme en recreatie in de gemeente Land van Cuijk het behoud van de natuur versterkt of onder druk zet. Dat geldt ook voor veel andere plekken in Nederland. Wel zijn landschap en natuur vaak belangrijke motieven zijn om een regio te bezoeken. De waardering voor het landschap is groot onder bezoekers van de gemeente Land van Cuijk, bleek eerder. Op die manier zorgt de toeristenbelasting - indirect – voor meer middelen voor de behoud van de natuur. Investeren in natuur en landschap versterkt op termijn óók de toeristische en recreatieve waarde.

1. Hiervoor is gebruik gemaakt van deze publicatie: Eijgelaar, E., Peeters, P., Neelis, I., de Bruijn, K., & Dirven, R. (2021) Travelling large in 2019: The carbon footprint of Dutch holidaymakers in 2019 and the development since 2002. Breda University of Applied Sciences.

2. Kleijn, D., G. De Groot, A., Dimmers, W., Lammertsma, D., Van Duijvendijk, G. & Scheper, J. (2024). Nulmeting biodiversiteit in de gemeente Land van Cuijk

B

SYNTHESE

5

Sterkte- en zwakte-analyse

In de vorige hoofdstukken is voor de gemeente Land van Cuijk op basis van de vier hoofdthema's uit de landelijke R&T-standaard 2030 een analyse gemaakt van toerisme en recreatie. Deze vier hoofdthema's zijn:

1. Toeristisch-recreatief aanbod
2. Bezoekers: omvang en profiel
3. Bezoekers: customer journey
4. Impact van toerisme en recreatie

De eerste drie thema's zijn gegroepeerd behandeld, voor het verblijfs- en dagtoerisme in de gemeente Land van Cuijk. Op basis van alle voorgaande resultaten is een analyse van sterktes en zwaktes mogelijk. Hiervoor zetten wij ook onze expertise van de sector in. Op de volgende twee pagina's is deze analyse schematisch weergegeven. De hoofdconclusies die we hieruit trekken zijn:

- › Natuur, landschap en omgeving (inclusief het cultuurhistorisch erfgoed dat hier te vinden is) is de grote kracht van de gemeente Land van Cuijk, naast de gastvrijheid en de rust en ruimte.
- › Het verblijfsaanbod is op dit moment gezond en vitaal, maar er zijn niet veel écht innovatieve concepten. Ook is er een relatief sterke afhankelijkheid van het toeristisch seizoen en blijft de bezetting in sommige sectoren licht achter op het provinciale en/of landelijke gemiddelde. Daar staat tegenover dat 40% van de gasten binnen vijf jaar terugkeert bij dezelfde verblijfsaanbieder.
- › De gemeente beschikt over een paar (locatiegebonden) dagtoeristische trekkers, maar deze zijn niet per se uniek genoeg om een vakantie in het Land van Cuijk te boeken. Het merendeel van het dagtoeristische

aanbod is kleinschalig en (regelmatig) beperkt geopend. De ligging ten opzichte van Noord-Limburg en (het Rijk van) Nijmegen is wel een voordeel, deze regio's hebben enkele (dagtoeristische) aanbieders met een hoge trekkracht (o.m. Toverland, Kasteeltuinen Arcen).

- › De samenstelling van het huidige toeristisch-recreatieve product sluit goed aan op de leefstijlen van de inwoner, met een nadruk op de harmonie-, verbindings- en rustzoeker.
- › We hebben niet kunnen vaststellen dat er in de gemeente plaatsen zijn waar op dit moment al een hoge druk van toerisme en recreatie is. Dat sluit niet uit dat inwoners op plaatsen deze druk wel ervaren. De natuur lijkt niet aanwijsbaar onder toerisme en recreatie, en de bestedingen van verblijfs- en dagtoeristen verstevigen het draagvlak voor voorzieningen in de (kleine) kernen in de gemeente. Alleen op en rond de Kraaijenbergse Plassen is op piekmomenten (bij zonnig en warm weer) sprake van een gevoel van drukte, omdat diverse doelgroepen van hetzelfde gebied gebruik (willen) maken.
- › Gasten zijn over het algemeen erg tevreden over hun verblijf in de gemeente Land van Cuijk.

De balans¹ is op hoofdlijnen dus aanwezig. De sector heeft (in groeiende mate) impact op de lokale economie, en heeft op positieve wijze impact op de samenleving en omgeving (zie pagina 47). Dat maakt dat er mogelijkheden zijn om het toeristisch-recreatief product te blijven ontwikkelen, zij het op verantwoorde wijze.

1. De definitie van balans in toerisme is volgens het NBTC (uit Perspectief 2030): "Balans tussen de bestemming en enerzijds haar bewoners en bedrijven, en anderzijds de bezoekers die er verblijven."

Toeristisch-recreatief aanbod

Sterkte

- › Breed palet kleinschalig verblijfsaanbod (van diverse kwaliteitsniveaus), ook gekoppeld aan agrarische bedrijven
- › Verblijfsrecreatie vooral gezond en vitaal
- › Cultuurhistorisch erfgoed verspreid over de gemeente: kloosters, kastelen, kerken en Romeinse overblijfselen
- › UNESCO Biosfeergebied de Maasheggen: oudste cultuurlandschap van Nederland
- › Breed palet landschappen en mogelijkheden voor wandelen, fietsen en waterrecreatie
- › Ligging ten opzichte van (Rijk van) Nijmegen, Noord-Limburg en Duitsland

Zwakte

- › Relatief veel kleinschalig dagrecreatief aanbod, dat beperkte openstelling heeft en/of drijft op alleen vrijwilligers
- › Weinig jaarrond dagrecreatieve trekkers (wat grootschalig verblijfsaanbod noopt tot realisatie eigen kapitaal-intensieve voorzieningen)
- › Weinig écht innovatieve concepten
- › Niet bijzonder veel dagrecreatief aanbod gericht op gezinnen met (jonge) kinderen

Bezoekers: omvang en profiel

Sterkte

- › Aantal overnachtingen harder gegroeid dan provinciaal en landelijk
- › Aantal bezoeken dagtoerisme neemt toe
- › Bezettingsgraad hotels hoger dan in 2017
- › Relatief sterke aantrekkingskracht op (nabije) Duitse gast
- › Zowel stellen zonder kinderen als gezinnen met kinderen weten gemeente te vinden
- › Leefstijlen verblijfs- en dagtoerisme sluiten goed aan op leefstijlen eigen inwoner
- › Toename interesse in wandelen en fietsen sluit aan op kernkwaliteiten Land van Cuijk

Zwakte

- › Sterkere afhankelijkheid van toeristisch seizoen (april-oktober) dan gemiddeld in Noord-Brabant en Nederland
- › Relatief lage bezettingsgraad hotels vergeleken met provinciale en landelijke cijfers (63%), plus kwetsbaarder door afgenomen aandeel zakelijke vraag
- › Bezetting toeristische plaatsen campings blijft iets achter op landelijk gemiddelde
- › Beperkt aanbod voor leefstijlen als avontuur- en stijlzoeker

Bezoekers: customer journey

Sterkte

- › Hoogste gastwaardering van alle regio's in Noord-Brabant
- › Veel waardering voor omgeving, gastvrijheid en sfeer in de gemeente
- › Relatief veel herhaalbezoeken van verblijfs-gasten aan de gemeente (ook zonder vaste plaatsen mee te rekenen)
- › Marktconforme verdeling aantallen korte en lange vakanties
- › Relatief weinig boekingen via kortingskanalen en/of online travel agents

Zwakte

- › Sterke autoafhankelijkheid bij zowel verblijfs- als dagbezoeken, mede vanwege beperkingen in verbindingen openbaar vervoer

Impact van toerisme en recreatie

Sterkte

- › Sterke groei bestedingen sinds 2017
- › Verhouding aantallen overnachtingen en inwoners vergelijkbaar met landelijk gemiddelde, wel verschillen tussen gebieden
- › Toerisme draagt bij aan draagkracht voorzieningen in dunbevolkte gebieden in de gemeente
- › Merendeel verblijfsaanbod bezig met verduurzaming bedrijfsvoering
- › Voetafdruk verblijfstoerisme bescheiden in vergelijking met totale voetafdruk samenleving

Zwakte

- › Relatief weinig aanbieders in het dagtoerisme bezig met verduurzaming bedrijfsvoering
- › Nog weinig directe, positieve bijdrage van toerisme en recreatie aan behoud natuur
- › Seizoensafhankelijkheid verkleint kans op jaarronde werkgelegenheid in gastvrijheidssector.

BIJLAGEN

6

Bijlagen

6.1 BIJLAGE 1: METHODISCHE VERANTWOORDING

Gehanteerde methodiek

- › De belangrijkste basis voor het onderzoek is, net als bij de eenmeting, gelegen in **telefonische en digitale interviews** onder toeristische aanbieders in het Land van Cuijk. Nadat met de gemeente een aanbodlijst is afgestemd, zijn de aanbieders (in samenwerking met Visit Land van Cuijk) uitgenodigd voor het onderzoek. Er heeft ook telefonische opvolging van de enquête plaatsgevonden, en enkele ondernemers zijn door adviseurs van Ginder geïnterviewd. Op de volgende pagina is in een overzicht opgenomen welke stukken informatie tijdens deze interviews zijn uitgevraagd. De interviews zijn in de periode eind april – medio juni 2024 uitgevoerd.
- › Aanvullend zijn **bestaande databronnen** ingezet. Deze zijn op de volgende pagina toegelicht. Belangrijk voor het hoofdthema “Bezoekers: omvang en profiel” zijn de bezoeken voor routegebonden recreatie en recreatief winkelen. Tijdens de eenmeting zijn deze vastgesteld met behulp van het Continu Vrijetijdsonderzoek (CVTO) 2015-2016, omdat deze bezoeken niet via interviews kunnen worden vastgesteld. In de tweemeting is een andere bron gebruikt:
 - Voor **routegebonden recreatie** is gebruik gemaakt van het Onderzoek Onderweg in Nederland, omdat nieuwe resultaten over het jaar 2023 niet (meer) via de eerder gehanteerde bron beschikbaar zijn (op het gewenste geografische niveau). De data die als input voor de raming is gebruikt, is inzichtelijk via [Statline](#). Informatie over het aantal recreatieve tochten (met motief toeren, wandelen, met fiets of te voet en voor de regio) is gebruikt om het aantal bezoeken te ramen. In de afbakening worden alleen bezoeken meegenomen met een duur van 2 uur of langer, conform de landelijke R&T-standaard. Daarom is gecorrigeerd voor de duur van de activiteit (met behulp van data uit het Continu Vrijetijdsonderzoek 2018). Voor consistentie is de raming voor het jaar 2017 opnieuw uitgevoerd, volgens dezelfde methodiek als over het jaar 2023. Zo zijn de eenmeting en tweemeting goed met elkaar te vergelijken, maar wijken de cijfers uit 2017 nu wel af met die in het vorige rapport.
 - Voor **recreatief winkelen** is onder meer vertrouwd op het Koopstromenonderzoek dat in opdracht van de provincies Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Utrecht is uitgevoerd. In dat onderzoek wordt onder meer de omzet aan recreatief en doelgericht winkelen inzichtelijk gemaakt. Recreatief winkelen omvat winkelen in de sectoren mode & luxe en vrije tijd. Winkelen voor in en om het huis blijft dus buiten beschouwing. De omzet voor recreatief winkelen uit dat onderzoek is vertaald naar het jaar 2023, door onder meer rekening te houden met ontwikkelingen in prijzen (op basis van het CBS) en het lokale aanbod (op basis van Locatus). Vervolgens is, conform de landelijke R&T-standaard, de afbakening van een activiteitsduur van ten minste 2 uur toegepast (op basis data van het Continu Vrijetijdsonderzoek 2018). Om de vergelijkbaarheid tussen de eenmeting en de tweemeting te waarborgen, is de raming voor het jaar 2017 opnieuw uitgevoerd, op dezelfde wijze als hierboven beschreven. Daarmee wijken de cijfers wel af van het vorige rapport.
- › Voor andere delen van het onderzoek vertrouwt Ginder op **big data** en op **eerder uitgevoerde onderzoeken**. De big data is ingezet om een beter beeld bij de bezoeken aan de jachthavens van de gemeente Land van Cuijk te krijgen. Hiervoor is samengewerkt met Resono, dat het aantal bezoeken binnen een afgebakend gebied kan ramen op basis van appdata. De exacte afbakening van de gebieden is afgestemd met de gemeente Land van Cuijk. Meer informatie over de resultaten is te vinden in bijlage 3.

Tabel B1. Methoden van dataverzameling

Methodes	Welke data verzamelen we?	Hoofdthema
Enquêtes aanbieders Interviews aanbieders	Aantal eenheden verblijfstoerisme Aantal, motief en ontwikkeling overnachtingen; bezettingsgraad; aantal en ontwikkeling bezoeken; aantal bezoeken waterrecreatie; spreiding over het jaar overnachtingen en bezoeken; herkomstland en -regio; reisgezelschap; leefstijlen gasten en bezoekers Meest belangrijke boekingskanalen; aandeel herhaalbezoek; vervoerwijze; duur van het verblijf Bestedingen logies, entree, horeca en detailhandel, duurzaamheid in de bedrijfsvoering	Toeristisch-recreatief aanbod Bezoekers: omvang en profiel Bezoekers: customer journey Impact van toerisme en recreatie
Big data Resono	Aantal bezoeken waterrecreatie	Bezoekers: omvang en profiel
Fysieke tellingen	Aantal bezoeken waterrecreatie	Bezoekers: omvang en profiel
Eerdere onderzoeken door Ginder	Kwaliteit en perspectief verblijfsrecreatie (via vitaliteitsonderzoek verblijfsrecreatie provincie Noord-Brabant)	Toeristisch-recreatief aanbod
Deskresearch en overige databronnen	Tevredenheid bezoek (via Google Reviews en TripAdvisor) Aantal bezoeken routegebonden recreatie en recreatief winkelen (via Koopstromenonderzoek 2021, Locatus, Onderzoek Onderweg in Nederland) Aantal bezoeken evenementen (via deskresearch) Werkgelegenheid (via Stichting LISA) Aantal m ² winkels en horeca per 1.000 inwoners (via Locatus en Koopstromenonderzoek 2021) Aantal gecertificeerde aanbieders duurzaamheid (via Green Key en andere duurzaamheidskeurmerken) Bijdrage aan behoud natuur (via Kleijn et al. (2024), Nulmeting biodiversiteit in de gemeente Land van Cuijk, Wageningen University & Research)	Bezoekers: customer journey Bezoekers: omvang en profiel Bezoekers: omvang en profiel Impact van toerisme en recreatie

Respons enquêtes

De respons op de enquêtes (incl. interviews) was in totaal 57% (62% verblijfstoerisme en 50% dagtoerisme). Hiermee is de streefrespons behaald en is de respons vergeleken met andere onderzoeken van Ginder relatief hoog. De respons is ook hoger dan ten tijde van de eenmeting (toen 53%).

Belangrijk is dat bijna alle grootschalige bedrijven hebben meegewerkt. Alleen de interviews met een volledige en bruikbare respons zijn meegeteld in bovenstaande responscijfers.

Welke correcties ten opzichte van de eenmeting zijn toegepast?

Een vervolgonderzoek leidt altijd tot nieuwe inzichten. Eerder is al omschreven hoe is omgegaan met de dataverzameling voor routegebonden recreatie en recreatief winkelen. Er zijn echter meer wijzigingen toegepast ten opzichte van de eenmeting:

- **Correcties aanbod, bezoeken en overnachtingen.** Met de gemeente Land van Cuijk is bij aanvang van het onderzoek een aanbodlijst opgesteld. We constateerden dat diverse aanbieders in 2017 al waren geopend, maar toen niet in de aanbodlijst waren opgenomen. We hebben de omissies met terugwerkende kracht in de eenmeting verwerkt, op basis van gegeven antwoorden in de enquête of op basis een eigen raming. De economische betekenis van deze overnachtingen en bezoeken is geraamd op basis van de bestedingsprofielen die golden in 2017. Ook zijn enkele inconsistenties, bijvoorbeeld dubbeltellingen voor evenementen en dagrecreatie, aangepast.
- **Correcties afbakening bestedingen.** Voor de eenmeting waren de bestedingen verdeeld naar logies, horeca, detailhandel, entree en vervoer. Conform de KNEITER-leidraad, die richtlijnen geeft voor metingen van de economische betekenis van toerisme en recreatie, zijn de bestedingen aan vervoer buiten beschouwing gelaten. Hiervoor is ook een correctie doorgevoerd in de raming van de eenmeting.
- **Herindeling categorieën dagtoerisme.** De dagtoeristische sector is zeer dynamisch en constant in ontwikkeling. Dit maakt ook dat er nieuwe activiteiten worden ontwikkeld, die niet altijd in de categorieën passen die ten tijde van de eenmeting zijn gehanteerd. In samenspraak met de gemeente Land van Cuijk is ook besloten meer typen aanbod

op te nemen in de afbakening. Daarom is met de gemeente Land van Cuijk besloten om een iets andere categorisering voor het dagtoerisme te hanteren. Gegevens uit de eenmeting zijn vertaald naar de nieuwe indeling in de tweemeting.

- **Aanpassingen aan recreatief winkelen en routegebonden recreatie.** Voor recreatief winkelen en routegebonden recreatie is de basisbron (het Continu Vrijtijdsonderzoek) niet meer beschikbaar op hetzelfde detailniveau. Daarom is gebruik gemaakt van het Koopstromenonderzoek (voor recreatief winkelen) en van het Onderzoek Onderweg in Nederland (voor routegebonden recreatie) om het aantal bezoeken voor recreatief winkelen en routegebonden recreatie vast te stellen. Met terugwerkende kracht zijn op basis van dezelfde bronnen correcties doorgevoerd voor het jaar 2017. Zie ook pagina 52 voor meer toelichting op de gehanteerde methodiek.
- **Toevoeging zakelijk dagtoerisme.** In de eenmeting is geen aandacht besteed aan zakelijk dagtoerisme, in de tweemeting wel. Er is te weinig informatie beschikbaar om ook voor 2017 het aantal bezoeken voor en de economische betekenis van het zakelijk dagtoerisme te ramen. Hierdoor wordt bij de vergelijking met de eenmeting een onderscheid gemaakt tussen bezoeken en bestedingen inclusief en exclusief zakelijk dagtoerisme.

Definities

In het onderzoek zijn meerdere categorieën van verblijfstoerisme en dagtoerisme opgenomen. De tabellen op de volgende pagina bevatten een overzicht van de categorieën die onderdeel zijn van het verblijfstoerisme en van het dagtoerisme.

Tabel B2. Afbakening en definities verblijfstoerisme

Categorie	Wat is onderzocht?
Hotels	Overnachtingen in hotels. Er wordt een onderscheid gemaakt naar toeristisch en zakelijk verblijf.
B&Bs en pensions	Overnachtingen in bed & breakfasts en/of pensions. Er wordt een onderscheid gemaakt naar toeristisch en zakelijk verblijf.
Vakantiewoningen	Overnachtingen in bungalows, chalets, vakantiewoningen en –appartementen, zowel solitaire accommodaties als accommodaties op bungalow- en vakantieparken. Er wordt een onderscheid gemaakt naar toeristisch verblijf en longstay verblijf.
Campings	Overnachtingen op toeristische kampeerplaatsen, camperplaatsen, jaarplaatsen, seizoensplaatsen en in verhuuraccommodaties. In de raming wordt voor overnachtingen op toeristische kampeerplaatsen een onderscheid gemaakt tussen minicampings (bedrijven met maximaal 40 plaatsen) en reguliere campings (bedrijven met meer dan 40 plaatsen). In het rapport is het totale aantal overnachtingen opgenomen.
Groepsaccommodaties	Overnachtingen in groepsaccommodaties en/of jeugdherbergen.
Jachthavens	Vaste ligplaatsen in jachthavens en overnachtingen van passanten.

Tabel B3. Afbakening en definities dagtoerisme

Categorie	Wat is onderzocht?
Attracties en bezienswaardigheden	Bezoeken aan attracties en attractieparken, escaperooms, speeltuinen, dierentuinen, kinderboerderijen, sier- en heemtuinen, beeldentuinen, dagrecreatie bij boerenbedrijven, wellness en rondleidingen.
Cultuur, musea en erfgoed	Bezoeken aan musea, erfgoedcentra en bezoekerscentra gericht op erfgoed, filmtheaters, schouwburgen, archieven, kastelen, molens en kloosters.
Actieve en sportieve leisure (incl. waterrecreatie)	Bezoeken aan strandbaden, zwembassins, varen met een boot, sloepje of kano, suppen en andere waterrecreatie, rondvaarten, solex- en oldtimerverhuur, fietsverhuur, bowling, paintball etc.
Evenementen	Bezoeken aan evenementen, met een ondergrens van 5.000 bezoeken.
Routegebonden recreatie	Wandelen en fietsen
Recreatief winkelen	Winkelen voor plezier in centrum (branches mode & luxe en vrije tijd)
Zakelijk dagtoerisme	Bezoeken voor vergaderingen, bijeenkomsten en andere zakelijke gelegenheden waarbij verhuur van ruimten plaatsvindt.

6.2 BIJLAGE 2: LEEFSTIJLVINDER

Leefstijlvinder

Het bepalen van de leefstijlen van dag- en verblijfstoerisme wordt gedaan aan de hand van de Leefstijlvinder. De Leefstijlvinder beschrijft zeven doelgroepen, tot stand gekomen op basis van uitgebreid onderzoek van MarketResponse, in opdracht van acht provincies. Allereerst zijn gesprekken gevoerd met recreanten, om te horen wat zij doen in hun vakantie en vrije tijd, en hoe zij daarin verschillen. De deelnemers aan deze gesprekken leken op elkaar in de zin, dat zij allen dezelfde BSR™-leefstijl* hadden¹⁾.

Na deze groeps gesprekken is een vragenlijst ontwikkeld. De vragenlijst is opgebouwd uit een aantal onderdelen: vragen over algemene vrijetijdsbeleving, dagrecreatie, verblijfsrecreatie, inspiratie en boeken, mediagedrag, BSR™ module* en achtergrondvragen, zoals leeftijd, inkomen en gezinssituatie. Ook zijn hierin de statements vanuit de groepsdiscussies opgenomen. De vragenlijst is uitgezet onder het panel SAMSAM van MarketResponse en een extern consumentenpanel in de periode van 8 februari tot en met 26 februari 2018. Uiteindelijk hebben 2367 respondenten de volledige vragenlijst ingevuld. Deze respondenten zijn een representatieve afspiegeling van Nederland.

Uit de analyse is gebleken dat de statements die meegenomen zijn in de vragenlijst een hoge voorspellende waarde hebben voor de manier waarop iemand recreëert.

1. BSR™ is het wetenschappelijke model van MarketResponse en staat voor Brand Strategy Research. Dit model ontrafelt de drijfveren van mensen en wat je moet doen om mensen in beweging te krijgen. Met welke boodschap, welke tone of voice en via welk kanaal. In de basis kent Nederland vier leefstijlen met ieder hun eigen manier van in het leven staan: creatief, harmonieus, controlerend en veilig. Om erachter te komen tot welke leefstijl iemand behoort, hebben wij een BSR vragenlijst module ontwikkeld. Deze bestaat uit een aantal vragen, welke zijn meegenomen in de vragenlijst voor dit onderzoek naar de doelgroepen binnen het domein Vakantie en Vrije Tijd.

Dit gaf voldoende informatie om door middel van analyses op zoek te gaan naar een aantal leefstijlen, die onderscheidend zijn qua gedrag, waarden en behoeften met betrekking tot vakantie en vrije tijd. Uit de analyses zijn zeven onderscheidende doelgroepen naar voren gekomen, namelijk **Avontuur-**, **Plezier-**, **Harmonie-**, **Verbindings-**, **Rust-**, **Inzicht-**, en **Stijlzoekers**

Het model

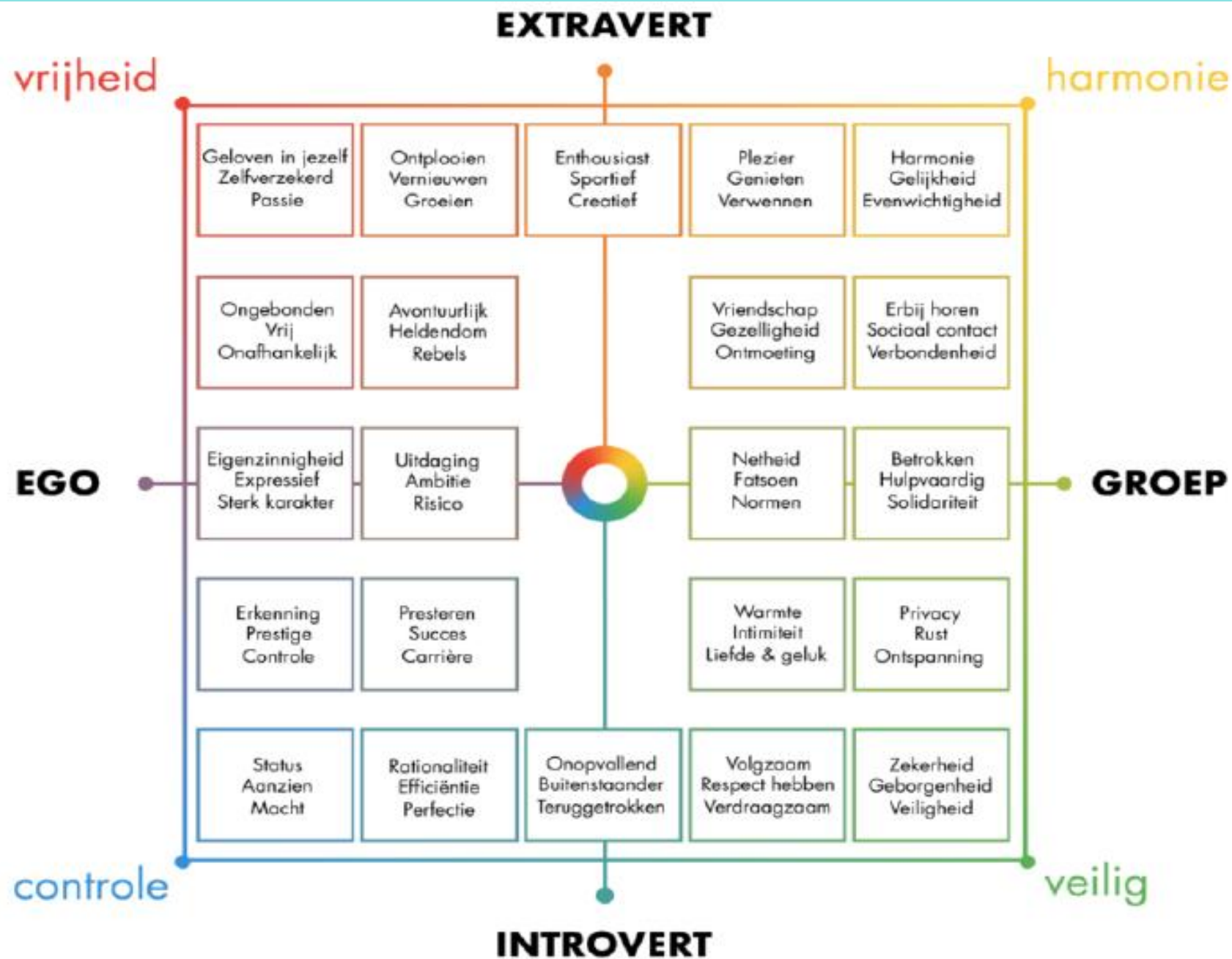
De Leefstijlvinder is een model met twee verschillende assen:

- X-as: individueel vs. collectief;
- Y-as: introvert vs. extrovert;

Door deze assen te combineren ontstaan er vier kwadranten met ieder hun eigen kleur: rood, geel, groen en blauw.

- Rode kwadrant: mensen die vrijheid heel belangrijk vinden;
- Gele kwadrant: mensen die veel waarde hechten aan harmonie;
- Groene kwadrant: mensen die veiligheid als kernwaarde zien;
- Blauwe kwadrant: mensen die van controle houden.

Op de volgende pagina wordt een overzicht van het model getoond.

De zeven leefstijlen

1

Plezierzoekers

Spontane, gezellige, impulsieve en eigenwijze mensen. Waarden die ze belangrijk vinden zijn uitdaging, uniek zijn en succes in het leven. Ze hebben het liefst veel mensen om zich heen, en trekken er dan ook graag op uit met familie, vrienden en kennissen. Plezier hebben in het leven staat op nummer één - een dag niet gelachen, is een dag niet geleefd!

2

Harmoniezoekers

Hartelijke, gezellige mensen, met veel interesse in anderen. In het leven hechten ze veel belang aan geborgenheid, gastvrijheid en vriendschap. Ze nemen de tijd voor het gezin, trekken er graag op uit met (of naar) familie, vrienden en kennissen. Het hoeft voor hen allemaal niet zo vreemd - doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.

3

Verbindingszoekers

Behulpzame, evenwichtige mensen die, bovenal, geïnteresseerd zijn in anderen. Gastvrijheid, sociale verbondenheid en 'doe maar gewoon' zijn belangrijke waarden. Ze vinden het dan ook belangrijk om een goede relatie te onderhouden met burens en familie, met harmonie en gezelligheid. Er voor elkaar zijn, dat is toch hartstikke normaal?

4

Rustzoekers

Kalme, behulpzame, zachtaardige, gewone mensen. Ze houden van rust en regelmaat, en voelen zich het meest op hun gemak in hun eigen, vertrouwde omgeving. Ze vinden het fijn als ze lekker hun eigen gang kunnen gaan, en vinden het dan ook niet erg om alleen te zijn.

5

Inzichtzoekers

Bedachtzame, serieuze, evenwichtige, zakelijke mensen. Ze vinden het niet erg om alleen te zijn, want dan kunnen ze mooi hun eigen gang gaan. Belangrijke waarden zijn rationaliteit, daadkracht, privacy/rust. Maar ook vrijheid om te doen wat ze willen is erg belangrijk en ze houden van informatie - 'meten is weten'!

6

Stijlzoekers

Zelfverzekerde, doelgerichte, ondernemende mensen met een sterk karakter. Zijn graag onder gelijkgestemden, die waarden als ambitie, uitdaging en daadkracht met hen delen. Zowel in hun werk als in hun vrije tijd worden ze graag geprikkeld, en zoeken ze de uitdaging op. Verveling is niet aan hen besteed. Liever besteden ze hun tijd aan sporten en feesten. Gáán!

7

Avontuurzoekers

Creatief, avontuurlijk, eigenwijs en geïnteresseerd in anderen. Intelligent en ondernemend en ze vinden het lekker om hun eigen gang te gaan. Als ze met anderen optrekken, dan zijn dat het liefst creatieve en vernieuwende denkers, of mensen die weten wat ze willen. Ze hechten veel waarde aan vrijheid, uniek zijn en genieten van het leven.

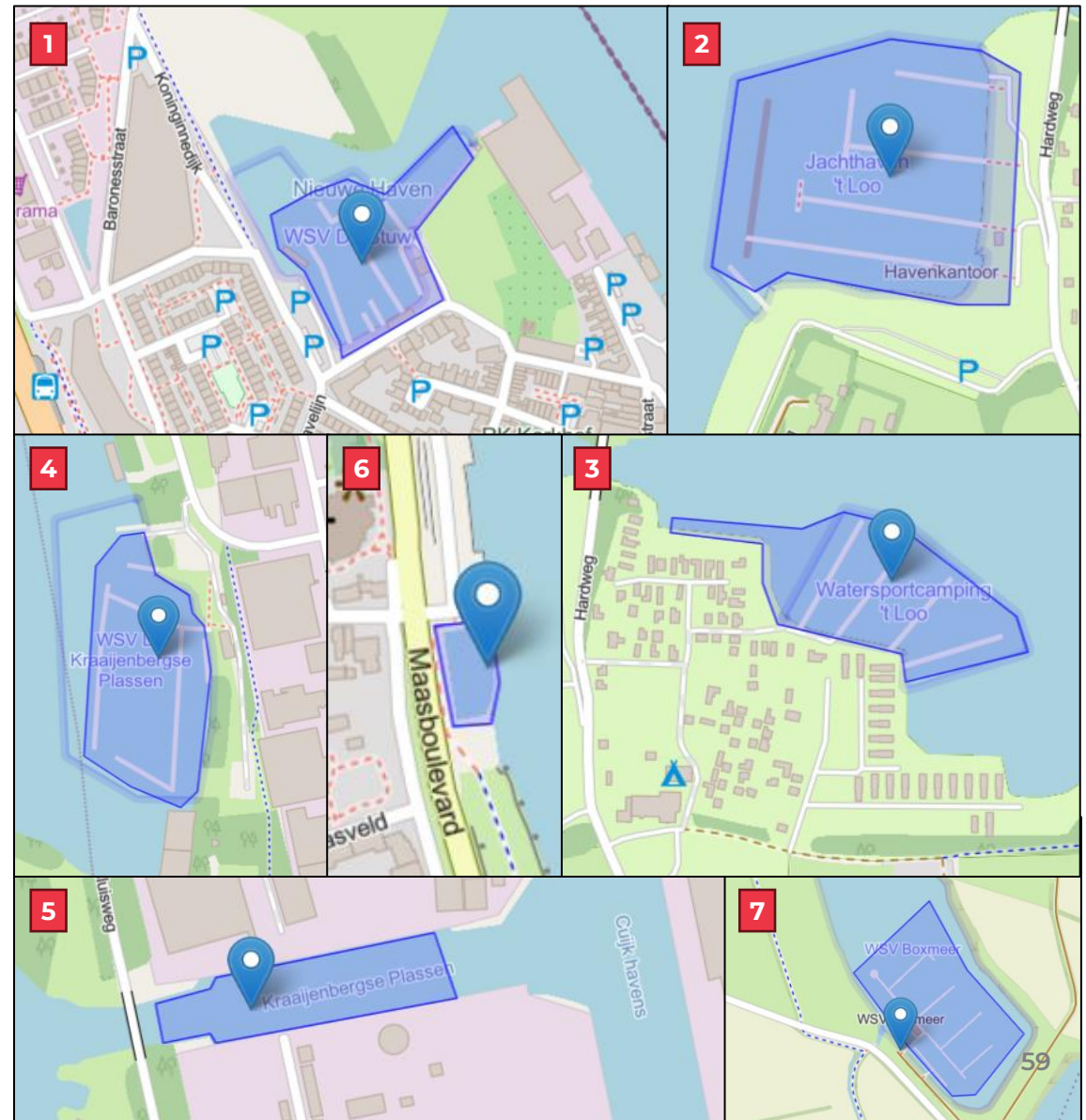
6.3 BIJLAGE 3: WATERRECREATIE

De gemeente Land van Cuijk wenste ook inzicht te krijgen in de drukte in de jachthavens in de gemeente. In het verlengde hebben we deze gegevens ingezet om beter inzicht op het belang van waterrecreatie in het toeristisch-recreatief product. Om de bezoekers aan waterrecreatiegebieden inzichtelijk te maken, is samengewerkt met datapartner Resono. De methodiek van Resono staat het toe om nauwkeurig het aantal bezoeken aan een gebied te monitoren.

De drukte wordt gemeten op basis van tellen van het aantal smartphones via de apps in het mobile panel van Resono. Resono gebruikt een steekproef van ongeveer twee miljoen Nederlanders om de totale drukte te bepalen, en heeft een statistisch model ontwikkeld om op basis van de steekproef de werkelijke drukte te kunnen schatten. Dit model houdt met allerlei factoren rekening en wordt doorlopend gevalideerd en gekalibreerd, onder meer via handtellingen. Ginder heeft in het gebied ook handtellingen uitgevoerd.

In samenspraak met de gemeente zijn zeven gebieden ingetekend, die voor een periode van drie maanden (mei-juli 2024) zijn gevolgd. Op basis van eerder verzamelde data is vervolgens een vertaling naar het jaarronde bezoek te maken:

1. WSV De Stuw in Grave
2. Jachthaven 't Loo (West) in Linden
3. Jachthaven 't Loo (Oost) in Linden
4. WSV De Kraaijenbergse Plassen in Katwijk
5. Toegang tot Kraaijenbergse Plassen (westelijke zijde) in Katwijk
6. Passantenhaven Cuijk
7. WSV Boxmeer

Op basis van de digitale tellingen zijn de volgende conclusies te trekken:

- De drukstbezochte locaties in de onderzochte periode waren WSV De Stuw, Jachthaven 't Loo (West) en de passantenhaven in Cuijk. De digitale tellingen wijzen voor de andere locaties een aanmerkelijk lager gemiddeld aantal bezoeken per dag aan. Gezien de ligging van WSV De Stuw en Passantenhaven Cuijk tegen het centrum van resp. Grave en Cuijk bestaat de mogelijkheid dat in de digitale tellingen ook net bezoekers zijn meegeteld die vlak langs de locatie zijn gekomen.
- De meeste jachthavens en locaties voor waterrecreatie ontvangen gemiddeld gezien het hoogste aantal bezoeken op zondag. Dit is een patroon dat ook in natuurgebieden zichtbaar is.
- Op veel van de locaties is zichtbaar dat bezoekers vaker de locatie bezoeken. Bij de meeste locaties komt 50-70% van de unieke bezoekers één keer of vaker op de locatie. 5-10% van de unieke bezoekers komt zelfs iedere week één keer op vaker op de locatie. Dit patroon is niet zichtbaar bij de toegang tot Kraaijbergse Plassen, wat wijst op meer eenmalige bezoekers van verder weg.

- De locatie waar bezoekers toegang krijgen tot de Kraaijbergse Plassen heeft dan ook het laagste aandeel van bezoeken uit de eigen gemeente (19%). Veel van de bezoekers daar komen van verder weg. Uit interviews komt naar voren dat het gebied veel Duitse gasten trekt. Op de locaties waar verenigingen actief zijn, is het aandeel van bezoeken door eigen inwoners juist wat hoger.
- Tussen sommige locaties zijn kruisbezoeken zichtbaar, tussen sommige locaties zijn deze beperkt. Bijna 30% van de bezoekers aan de toegang tot de Kraaijbergse Plassen wordt op dezelfde dag ook in Jachthaven 't Loo (West) geteld, en in mindere mate op de locaties Jachthaven 't Loo (Oost) en WSV de Kraaijbergse Plassen (resp. 7 en 5%). Met de andere locaties worden minder kruisbezoeken geteld (2 tot 3%). Andersom wordt circa 10-15% van de bezoekers aan de drie locaties in de Kraaijbergse Plassen ook geteld bij de toegang tot de Kraaijbergse Plassen.

Tabel B4. Beeld bij bezoeken onderzochte locaties waterrecreatie

	Aantal bezoeken per dag	Aandeel bezoeken op zondag	Bezoekfrequentie: 1x per maand of meer	Aandeel bezoek uit eigen gemeente
WSV De Stuw	1.065	20%	60%	46%
Jachthaven 't Loo (West)	576	31%	53%	26%
Jachthaven 't Loo (Oost)	138	26%	70%	30%
Toegang tot Kraaijbergse Plassen	161	41%	32%	19%
WSV de Kraaijbergse Plassen	93	32%	49%	47%
Passantenhaven Cuijk	564	11%	16%	48%
WSV Boxmeer	39	28%	51%	36%

6.4 BIJLAGE 4: GINDER INPUT-OUTPUT MODEL

In hoofdstuk 4 is de toegevoegde waarde berekend aan de hand van het Ginder Input-Outputmodel. Er is gekozen voor een Input-Outputmodel omdat dit de voorkeur verdient op basis van het realisme, het detailniveau van de uitkomsten en de mate van standaardisatie en flexibiliteit. Tevens kan een Input-Outputmodel de opbouw van de toegevoegde waarde op de juiste manier berekenen.

Wat is toegevoegde waarde?

Toegevoegde waarde wordt gedefinieerd als: het verschil tussen de marktwaarde van de productie en de ingekochte grondstoffen, oftewel het verschil tussen omzet (wat de consument betaalt) en de inkoop. Het Ginder Input-Outputmodel maakt het mogelijk vast te stellen in hoeverre de bestedingen aan toerisme en recreatie in de regio ook daadwerkelijk binnen de regio blijven, en dus zorgen voor toegevoegde waarde én werkgelegenheid binnen de regio. Hiervoor worden de volgende stappen gezet:

- › Vertaling bestedingen tegen marktprijzen naar directe output;
- › Vervaardiging van een regiospecifieke input-outputtabel;
- › Vaststelling indirecte output;
- › Vertaling en indirecte output in toegevoegde waarde en werkgelegenheid.

Belang of meerwaarde?

De tweemeting richt zich op het huidige economische belang van toerisme en recreatie in de gemeente Land van Cuijk. Het gaat om de vraag welke bestedingen en impacts er samenhangen met de

aanwezigheid van het onderzoeksobject, zonder dat het gaat om de vergelijking met de situatie waarbij het onderzoeksobject er niet (langer) zou zijn. Doel is om in beeld te brengen wat de bijdrage (voor de regio) is op een bepaald vastgesteld moment in de tijd. Deze keuze is gemaakt omdat het niet relevant is om te zoeken wat de situatie is als toerisme en recreatie wegvallen in de gemeente, maar om het huidige actuele economische belang aan te tonen.

6.5 BIJLAGE 5: BESTEDINGSPROFIELEN

Verblijfgasten en dagrecreanten geven tijdens hun verblijf geld uit aan logies of entree, maar ook aan horeca en detailhandel. Deze uitgaven vormen samen het bestedingsprofiel per verblijfgast of dagrecreant. Door het aantal overnachtingen en bezoekers te vermenigvuldigen met deze bestedingsprofielen, ontstaat het totaal aan toeristische bestedingen. Oftewel: de economische impact.

De tabellen rechts geven de gemiddelde bestedingsprofielen weer per verblijfgast en per dagrecreant. Het gaat hierbij om gewogen gemiddelden, afgerond op hele euro's. Het gaat hier expliciet om gewogen gemiddelden, in de raming van de bestedingen maken we per categorie meerdere uitsplitsingen. Zo maken we bijvoorbeeld binnen de categorie "Cultuur, musea en erfgoed" onderscheid tussen bezoekers aan musea, bezoekers aan het Oorlogsmuseum Overloon, bezoekers aan filmtheaters en overige bezoeken.

Om de vertrouwelijkheid van gegevens van aanbieders te bewaren, geeft de tabel het gewogen gemiddelde van de gehele categorie weer.

Tabel B5. Gemiddelde bestedingsprofielen per categorie

Categorie	Bestedingen per overnachting/bezoek
Verblijfstoerisme	
Hotels	€ 124,-
Bed & breakfasts en pensions	€ 111,-
Vakantiewoningen	€ 53,-
Campings	€ 32,-
Groepsaccommodaties	€ 45,-
Jachthavens	€ 36,-
Dagtoerisme	
Attracties en bezienswaardigheden	€ 21,-
Cultuur, musea en erfgoed	€ 19,-
Actieve en sportieve recreatie (incl. waterrecreatie)	€ 11,-
Routegebonden recreatie	€ 2,-
Recreatief winkelen	€ 47,-
Evenementen	€ 15,-
Zakelijk	€ 38,-

Alle beelden in deze rapportage zijn aangeleverd door Visit Land van Cuijk of zijn eigen producties.

Dit rapport is met uiterste zorgvuldigheid tot stand gekomen op basis van deskundig onderzoek. Onderhavig rapport bevat een weergave en interpretatie van (delen van de) onderzoeksresultaten. Het is anderen toegestaan om (delen van) het rapport en gehanteerde methodieken en modellen te kopiëren, distribueren, vertonen, op te voeren zolang Ginder als maker van het werk wordt vermeld en het werk niet commercieel wordt gebruikt.

GINDER
Brugstraat 1a
5211 VS 's-Hertogenbosch
T: 088 210 02 00
E: info@wijzijnginder.nl
I: wijzijnginder.nl

